

THE LITHUANIAN, Weekly Newspaper. Authorized by EUROM/HQ Civil Affairs Division. Authorization No. UNDP 203 * Publisher: V. Meškauskas, (13b) Memmingen. Postfach 2. Circulation: 9000 * Printer: Memminger Zeitung, Memmingen, Schranneplatz 6. Vyr. redaktorius V. Meškauskas, redaktorius J. P. Palukaitis, redakcijos ir administracijos adresas: (13b) Memmingen, Postfach 2. Tel. 2677.

Lietuviai

Laidoja DP Įstatymą?

Washingtonas. (L. spec. koresp.) Senatorius McCarranas, kurio pateiktas DP įstatymo projektas buvo atmetas svarstant senate, bando dabar užkulisyje, derinamojoje komisijoje palaidoti jau priimtą įstatymą.

Pakeistas DP įstatymas, kaip žinoma, buvo priimtas atstovų rūmų ir senate. Nėdide-lio skirtumas turėjo išlyginti derinamoji komisija.

McCarranui pavyko derinamojoje komisijoje išreikalauti, kad įstatymo svarstymas būtų atidėtas dvi savaites, lig gegužės 15 d. Mat, jis noris įnešti dvi pataisas, kurių šiuo tarpu neturįs parašęs, o pirmo privalas nuvykti į dvi vietas ir tegrįšias tik gegužės 15 d.

Senojo DP įstatymo galiojimas baigiasi birželio 30 d. Jei lig to laiko neišgalios naujasis įstatymas, visa DP į Ameriką įvažiavimo programa nueis niekais. Apie 65.000 DP, šiuo metu laukia transporto, turės likti stovyklose neapibrėžta laiką, o gal but, ir visada. Tad McCarrano dabartinis manevras — palaidoti jam nepatinkamos formos DP įstatymą. Jam svarbu išlošti laiko, nudelsti lig paskutinės minutės, o paskum vyriausybę pastatyti į tokia padėtį, kad senasis įstatymas bus pasibaigęs, gi naujo nebūtų.

Sovietų pastanga užimti Berlyną

Berlyno kontrolinėje komisijoje pulk. Al. Jelenarov, kaip atsakymą į vakariečių pasiūlymą Berlyne pravesti laisvus rinkimus, pirmadienį įteikė sovietų pasiūlymą laisviems rinkimams pravesti. Sovietų pasiūlymas nieku nesiskiria nuo ankstesnių Vyšinskio reikalavimų. Dabartinis sovietų siūlymas grindiamas septyniomis sąlygomis, kurių pati svarbiausia: — prieš rinkimus iš Berlyno turi būti atitrauktos okupacijos pajėgos. JAV užsienio reikalų ministeris, iš Paryžiaus išvykdamas į Londoną pareiškė, jog jei Berlyno komendantai nesutars dėl sovietų pasiūlymo, tuomet šis klausimas bus svarstomas trijų konferencijų Londone. Vokietijai Bonnos vyriausybė naująją sovietų pasiūlymą laiko jų pastanga Berlyną užimti be karo, o ankštasis komisaras McCloy juokaudamas dėl sovietų laisvų rinkimų sąlygų pasakė: „O ką Sovietai darys? Pasitrauks į Potsdamą?“

Sovietai grobia žmones

„MEILE“ IR MORFIJUS SOVIETŲ ŽVALGYBOS TARNYBOJE. IDOMI BYLA SALZBURGE

1937 m. sovietai iš Paryžiaus pagrobė baltųjų rusų generolą Millerį. Nuo to laiko pranešimai apie sovietų žmonių grobimus nesiliauna. Ypač daug tokių atsitikimų buvo 1945 m. Vokietijoje. Bet retai kada sovietų agentus pasisekėdavo nusikaltimo vietoje sugauti arba tokį jų „žygdarbi“ visai tiksliai rekonstruoti. Šio mėnesio pradžioje Salzburgo amerikiečių kariuomenės teismas sprendė vienos sovietų grobikų bandos bylą, kurios metu buvo tiksliai nušviesta visa vieno numatyto pagrobimo organizacija ir metodai.

Šių metų sausio mėn. sovietų slaptosios tarnybos vyr. būstinėje Vienoje, Imperial viesbutyje, pasirodė graži bei elegantiška blondinė. Ji rankose turėjo pakvietimą pas kaptoną Orlovą. Aišku, ta pavadė nebuvo tikroji to karininko pavarde, bet tik slapyvardė, tačiau faktas, kad jis tarnavo SMERCH skriuje, t. y. MVD karinės kontražvalgybos skyriuje. Blondinė vadinosi Gisela Sell ir buvo 24 m. amžiaus. Šešėliai apie akis ir mažos raukšlės apie ryškiai raudonai nudažytas lūpas rodė, kad ji jau buvo šį tą pergyvenusi.

Ji gimė Berlyne. Savo tėvų ji nepažinojo, nes buvo pamestinė. Perėjusi per įvairių globėjų rankas, karui prasidėjus, pateko į fabriką. Buvo lituota. Vokietijai griūvant, nusikraustė į Pragę, iš ten vokiečių vežant pateko į Austriją. Slauge dirbo sovietų karo ligoninėje. Tas ją išgelbėjo nuo ištrimimo į Vokietiją. Čia greitai susipažino su jaunu sovietų leitnantu Konstantinu Jelenevskiu. Abu išmylejo ir metus gyveno labai laimingai. Tačiau vieną naktį „Kostja“, kaip ji jį vadino, buvo atsuktas atgal į Rusiją — už uždraustą „broliaivimąsi“, kaip ji vėliau sužinojo. O jie jau norėjo susituokti. Gisela vėl buvo vienisa. Kiek pagalvojusi, ji parėdė prašymą sovietų kariuomenės vadui Austrijoje, prašydamą sovietų pilietybės ir leidimo ištekėti už Jelenevskio. Prašymas buvo atmetas.

Antras prašymas, kurį Gisla iškėlė po trijų metų, buvo patenkintas. Tačiau tai jau nebuvo prašymas leisti tuoktis, bet tik aplankyti savo motiną Berlyne. Grįžusi ji gavo Orlovo pakvietimą.

Rusų dezertyrai — agentai Kapitonas Orlovas buvo labai meilus.

Sovietai paleido visus belaisvius?

Bonna (L). Sovietų telegramų agentūra TASSas ketvirtadienį paskelbė, kad visi vokiečių belaisviai jau esą paleisti namo. Tas sovietų teigimas Vokietijoje buvo sutiktas su didžiausiu pasipiktinimu. Penktadienį tuo reikalu vyriausybės vardu Bonnos seime kalbėjo kancleris Adenaueris. Jis pareiškė:

„TASSo pranešimas visoje Vokietijoje ir, aš tikiuosi, užsieniuose buvo sutiktas su pasibaisėjimu. Jei toji žinia atitinka tikrovę, ji yra baisi milijonams vokiečių. Yra duomenų, kad ji vis dėlto nėra tikra. Šį reikalą aiškinant mes turime naudotis rusų šaltiniais.

Visų pirma TASSas paskelbė, kad sovietai į nelaisvę paėmė 3,5 milijonus vokiečių. Maskvos užsienio reikalų ministerių konferencijoje 1947 m. kovo 14 d. Molotovas paskelbė, kad sovietų nelaisvėje yra 890.532 belaisviai ir iki 1947 m. kovo 14 d. buvo paleista 1.003.974 belaisviai. Trečiasis oficialus pranešimas yra TASSo ketvirtadienio komunikatas.

Molotovo ir TASSo ketvirtadienio komunikatas savo skaičiais taip gražiai sutampa, kad reikia padaryti išvadą, kad tarp 1947 metų ir vakarykščio TASSo pranešimo Rusijoje nemirė nė vienas vokiečių belaisvis. Jau vien to fakto pakanka, kad sukėlus įtarimo, jog TASSo pranešimas neatitinka tikrovę.

Jei tuos Molotovo ir TASSo ketvirtadienio duomenis sulyginai su 1945 m. TASSo žiniomis, tada kyla klausimas, kur gi dingo 1,5 milijonų vokiečių belaisvių. Juk sunku patikėti, kad tiek būtų mirę. Toliau TASSas nemini po karo pagrobūtį vokiečių vyrų ir moterų. Kas atsitiko su jais? Mes žinome iš grįžusių, kad dar šimtai tūkstančių tokių asmenų yra laikomi vergijoje.

Vėliau seniausias seimo narys Loebe (SPD) perskaitė visų partijų, išskyrus komunistų, priimtą rezoliuciją, kuria kreipiamasi į Aukštąją Komisiją prašant parūpinti duomenis: 1. kiek vokiečių ir už ką yra nuteisti Tarybų Sąjungoje, jų pavardės; 2. paskelbti Rusijoje mirusių karių pavardes; 3. išaiškinti dingusių be žinios skaičių.

Komunistų atstovas Renneris pareiškė, kad kanclerio Adenauerio kalba buvo pamerama melu ir kad ji iš viso buvo tik karo kurstymas prieš sovietus. Renneriui kalbant visi seimo atstovai protesto ženkliai pasišalinę iš posėdžio salės. Joje liko tik pirmininkas dr. Köhleris ir trys komunistai.

„Klausyk, balandėli. — sakė jis, — mes jums padarėme malonumą ir leidome važiuoti pas motiną Berlynan. Dabar jūs turėtumėt mums atsidėkoti. Po to gal mes dar kartą galėsime pakalbėti apie it. Jelenevskį. Reikalas štai toks: Austrijos amerikiečių zonoje vakiojasi keletas sovietų dezertyrų, kurie tarnauja amerikiečių žvalgyboje. Savaimė aišku, kad jie mums kiek rūpi. Jūs galite mums padėti, nes esate graži, ir gerai kaibate rusiškai. Štai jums trys pavardės. Tie žmonės gyvena Steyre. Važiukite ten, nustatykite jų gyvenamą vietą ir man apie tai praneškite. Kelionės išlaidos eina mūsų sąskaiton.“

Gisela dėsė. Ji pradėjo išsiskūtinėti. Orlovo veidas sustingo. Jis šaltai pasakė: „Būklė yra visai aiški, panele Sell, jei jūs atsisakote, it. Jelenevskis brangiai sumokės“. To pakako. Gisela sutiko. Kapitonas Orlovas davė jai smulkias instrukcijas.

Dvi dienas vėliau ji jau buvo Steyre. Netrukus ji galėjo nustatyti, kad du jos ieškomi asmenys buvo jau išemigravę. Trečiasis, 35 metų rusas Viktoras Morejevas, DP, buvo dar vietoje ir dirbo amerikiečių kontražvalgyboje. Gisela nuėjo pas Morejevą ir pasisakė esanti vieno iš emigravusiųjų draugė. Ji norinti sužinoti jo adresą. Pasikalbėjimas užtruko gana ilgai. Dar tą vakarą Morejevas prisiekė amžiną meilę ir paprašė Giselos rankos.

Sekantį rytą jie sutarė vėl susitikti sausio 11 d. Morejevas nuėjo į savo išta. Gisela išvažiavo į Vieną. Jos raportas Orlovui labai patiko: „Puiku, šviesusis nuode. — sakė jis. — Morejevas mums skubiai reikalingas“. Gisela į rankinuką įsiklo 1.000 šilingų.

(Nukelta į 2 psl.)

Renneriui kalbant apie karo kurstymą prieš sovietus, seimo pirmininkas jį tris kartus išpejo, o po trečio karto atėmė jam žodį. Po to pirmininkas paskelbė posėdį baigtu.

Įdomu pastebėti, kad britų žiniomis iki šiol dar toli gražu negrįžo net tie 890.532 belaisviai, apie kuriuos Maskvoje kalbėjo Molotovas. Iš viso sovietų pranešimas laikomas cinišku pasityčiuoju. BBC komentatorius Ch. Dilkas pareiškė, kad „dabar vokiečiai turi aiškiai suprasti, kurioje pusėje jų vieta. Jie turi priimti pakvietimą įstoti į Europos Tarybą, nes tokio sovietų pranešimo akivaizdoje nesuvispraimai su Prancūzija dėl Saaro krašto tėra nereikšminga smulkmena.

Kiek iš tikrųjų dar yra belaisvių Kad sovietų 1945 m. pranešimas apie

Neikeralinga karo baimė

Frankfurtas (L). Vienas iš sovietų zonos pagėbęs rytų CDU (krikščionių demokratų) ministeris, kuris tačiau prašė neskelbti jo pavardės, pareiškė amerikiečių agentūrai United Press atstovui, kad pagėbėlius iš rytų daugiausiai Vakarų Vokietijoje stebina čia siaučianti histeriška karo baimė. Pasak ministerio, kuris penkis metus kas dieną turėdavo susitikti su įvairiausių sovietų pareigūnais, Tarybų Sąjunga nemananti Vokietiją ginklu užkariauti. Daug didesnis pavojus slėpi „totaliniam šaltam kare“, kurio reikmės Vakarai vis dar nesupranta.

Jis ir kiti buržuaziniai sovietų zonos politikai yra labai nusivylę, kad Bonnos vyriausybė visiškai neremianti opozicinių grupių zonoje, o taip pat per mažai priešinis komunistų pastangom įsigalėti Vakarų

Trumanas keliauja po JAV

Washingtonas (L). Tuo tarpu kai Achesonas Vakarų Europoje bando sulopyti „užsienio politikos tvorą“, prezidentas Trumanas sekmadienį specialiu traukiniu pradėjo kelionę po JAV, kad tuo būdu surėmontavus nuosavą tvorą. Prezidentas kelionėje užtruks 9 dienas ir aplankys 16 šiaurinių valstijų. Jis žada pasakyti 8 svarbias kalbas ir apie 50 trumpų prakalbų iš savo vagono platformos.

Tos kelionės tikslas yra pakelti savo autoritetą, kuris, paskutiniaus Gallupo viešosios nuomonės instituto tyrinėjimo duomenimis, smarkiai kritė. Tai tarp kitko galima lengvai suprasti. Jei Achesonas ir generalinio štabo viršininkas Bradley teigia, kad tarptautinė padėtis yra nepaprastai rimta, tai Trumano pareiškimas, kad padėtis nėra labai bloga, negali padėti vyriausybės orumo pakėlimui. Prezidento kelionė ir jo programinės kalbos turi tikslu sutvirtinti pasitikėjimą vyriausybe, jei tai bus pasiekta, ir Achesonui bus lengviau spręsti užsienio politikos problemas. (Žiūr. str. „Komunistų medžioklė“).

* Prezidentui Trumanui gegužės 6 d. sukako 66 metai.

Nauja nota dėl numušio lėktuvo

Washingtonas (L). JAV įteikė naują notą sovietams, kurioje kaltina Tarybų Sąjungą neįsipildžius tarptautinių išpareigojimų. Notoje teigiama, kad sovietai paskelbė neteisingus duomenis apie dingusį amerikiečių laivyno lėktuvą. „JAV vyriausybė jaučiasi esanti įpareigota atkreipti sovietų vyriausybės dėmesį į tą rimtumą, su kuriuo ji žiūri į visą tą reikalą.“ — sakoma toliau amerikiečių notoje.

Toliau antru kartą atmetamas sovietų teigimas, kad amerikiečių lėktuvas pasiektė sovietų okupuotas Latvijos sienas ir pareiškima, kad sovietai „ne tik neįsipildė tu pareigų, kurias uždeda tarptautinė teisė ir papročiai, bet taip pat ir neturėjo noro jų išpildyti“.

Amerikiečių nota konstatuoja, kad tvirtinimai ir prieštaravimai dėl amerikiečių

7000 DP liks Württemberge-Badene

Stuttgargas (StN). Amerikiečių komisaro Württembergui-Badenai generole Grosso DP ir pagėbėlių referentas Campbellis pareiškė, kad po 1950 m. liepos m. 1 d. Württemberge-Badene liks apie 7.000 DP, kurie išjungs į vokiečių ūkį.

Visoje amerikiečių zonoje IRO stovyklose balandžio 1 d. gyveno 107.573 DP. Vokiečių ūkyje gyveno 73.162 DP. Darbo kuopose yra sutelkta 9.836 DP.

* Aštuoni Lenkijos konsulato Frankfurte aukšti valdininkai atsisakė pasirašyti prašymą per amerikiečių Aukštąjį Komisarariatą vokiečių vyriausybės leidimo likti Vokietijoje.

paimtų belaisvių skaičių buvo netikslus — nėra abejonės, tačiau kiek iš tikrųjų dar liko vokiečių belaisvių Vokietijoje? Vokietijos socialdemokratų partijos pravesta registracija nustatė, kad Tarybų Sąjungoje turi būti dar apie 500.000 buv. vokiečių karių. Iš grįžtančiųjų apklaussinėjimo nustatyta, kad šių metų balandžio mėn. pabaigoje Tarybų Sąjungoje buvo dar 550 stovyklų su 262.000 karo belaisviais. Į tą skaičių neįeina nutelsti, kurių yra labai daug, moterys ir civiliai internuoti.

Vienas grįžęs iš nelaisvės vokiečiai pareiškė DIE WELT korespondentui, kad šiuo metu nemaža vokiečių belaisvių yra Kinijoje. Jie ten pateko, kaip sovietų tiekimo ir techninių kolonų dalyviai.

Vokiečių belaisviai Kinijoje

Vienas grįžęs iš nelaisvės vokiečiai pareiškė DIE WELT korespondentui, kad šiuo metu nemaža vokiečių belaisvių yra Kinijoje. Jie ten pateko, kaip sovietų tiekimo ir techninių kolonų dalyviai.

Vokietijoje. Vak. Vokietijos krikščionys demokratai visai neremia pinigais savo partijos rytinėje Vokietijoje.

Iš viso, sovietai niekada nepuls Vak. Vokietijos, kol čia yra sąjungininkai. Jie tikisi savo tikslų pasiekti „šaltuoju karu“.

Perteklius europiečių

Zenevoje vykstanti ILO konferencija priėmė rezoliuciją, kurioje nurodoma, jog 3 mil. darbo neturinčių europiečių turėtų gauti teisę išemigruoti. Toliau nurodoma, jog reikėtų suteikti galimybę išemigruoti 1,5 mil. italų, 1,3 mil. vokiečių, 50.000 olandų ir kt. Rezoliucijos pabaigoje pažymima, kad darbo jėgos perteklius Europoje gali vesti prie tarptautinių sunkumų.

Achesonas Paryžiuje

Paryžius (L). JAV užsienio reikalų ministeris Achesonas pirmadienį Paryžiuje du kartus konferavo su Prancūzijos užsienio reikalų ministru Schumanu. Visų pirma buvo tariamasi dėl bendros padėties Toluimuosiuose Rytuose ir ypač dėl būklės Indokinijoje. Schumanas prašė JAV pagalbos, nes Prancūzija pati savo jėgomis negali išlaikyti ir tinkamai aprūpinti 100.000 vyrų ekspedicinį korpusą Indokinijoje. Be to, tam kraštui skubiai reikalinga ir plauties masto ūkinė pagalba. Prancūzai nurodė, kad jie Indokinijoje nekovoja vien egoistiniais sumetimais, bet gina visų vakarinųjų valstybių interesus, sudarydami Azijos pietryčiuose pylimą prieš komunizmą. Achesonas pažadėjo amerikiečių karinę ir ūkinę pagalbą.

Antrame posėdyje Achesonas su Schumanu svarstė Vokietijos problemą. Siame posėdyje be ministerių dalyvavo ir Aukštųjų Komisarai McCloy ir François Poncet bei specialus amerikiečių ambasadorius Harrimanas.

Trumpai

* Šiuo metu laikinai anglų valdomoje Eritrėjoje nusiskundžia italų kilmės gyventojai stoka saugumo. Dėl to Eritrėjoje italai kraipėsi į JT, kad Eritrėjoje būtų įvesta tarptautinė policija, kuri čia palaikytų tvarką.

* Anglų aukštojo Komisarato Personallą Vokietijoje šiuo metu sudaro apie 7.000 asmenų. Tačiau numatomą jį mažinti, kad po metų laiko paliktų ne daugiau, kaip 4.000 tarnautojų.

* UP praneša, jog Argentinoje prasidėjo darbininkų streikai. Praėjusių penktadienį streikavo 400.000 Argentinos darbininkų. Be to, pora dienų anksčiau jau buvo sustreikavę 20.000 uostų darbininkų ir 250.000 maitinimo pramonės darbininkų. Be to ruošiasi streikuoti 100.000 mėsos pramonės darbininkų.

* Kanados arktikos sritis, amerikiečių ir kanadiečių karių įstaigų susitarimu, pasiekta draudžiamą zona, į kurią be specialiu leidimų uždrausta įeiti.

* „PRANCŪZIJA EUROPOS ATSTATYMAI PARTNERIU PASIRENKA VOKIETIJĄ“ — SKAITYKITE SEKANČIAME LIETUVIO NUMERYJE

* JAV vykdoma programa komunistiniam aktyvum tirti praplėsta ir užsienyje esančioms amerikiečių įstaigoms. Senatas įpareigojo du senatorius ištirti Aukštojo Komisarato tarnautojų lojalumą Frankfurte.

Įtampa

Paskutininiu laiku įvykių raidos sparta lyg ir sulėtėjo. Tačiau tai nereikia, kad įtampa tarp Rytų ir Vakarų atslūgo. Priešingai, paskutiniųjų savaitių tyła daugiau primena artėjančią audrą, negu gaivų orą jau audrai praėjus. Kiekvienu atveju galima susitikti su BBC savaitiniu komentaru, kad pasaulis atsidūrė vadinamam mirties taške.

Ir pagal BBC iš šio mirties taško galima pajudėti dvejopu būdu. Pirmasis būdas būtų rinkimų metu Winston Churchillio mės-ta tiesiogio pasikalbėjimo su Stalinu idėja. Šio būdo, lyg skęstantis šiaudu griebėsi JT generalinis sekretorius Trygve Lie. Bet nė didžiausias optimistas nedrįsta tikėti, kad jo kelionė į Maskvą atneštų palengvėjimo. Londoniškiis OBSERVER net abejoja to žmogaus realiu galvojimu. Girdi, jis perėitų metų rugpitičio m. pareiškė, kad pasaulis blogiausiai krizę jau pergveno ir horizontai šviesėja. Dabar, po devynių mėnesių, jis aiškina, kad atsidūrėme blogiausioje būklėje nuo 1945 m. Reikia, jis negali toli numatyti, o tai jau nėra pagyrimas politikui.

Dabartinė įtampa galėtų tik tuo atveju atslūgti, jei Stalinas staiga nutartų grįžti į savo sienas. Bet toks įvykis yra neįmanomas. Negi Stalinas šiuo metu atsisakytų nuo visų savo laimėjimų, nuo visų savo vilčių ir idealų? Todel, pasak BBC, Trygve Lie žygis yra net pavojingas, nes Stalinas ko gero gali pasiūlyti tariamą susitaikymą, kuris Vakarams bus nepriimtinas. Tuo atveju visa Trygve Lie kelionė tueduotų naujo vandens Stalinio propagandos malūnui.

Antroji galimybė politinei įtampai sumažinti yra bendras laisvojo pasaulio stiprybės bei atsparumo ugdymas. Tokią politiką 1946 m. pradėjo prezidentas Trumanas. Jos etapai: pagalba Graikijai, Marshallio planas, Briuselio paktas, Atlanto unija. Ja politika privedė ir prie dabartinės Achesono kelionės į Europą ir Londono užsienio reikalų ministerių konferencijos.

Šioji konferencija, britų komentatorių nuomone yra pati svarbiausia iš visų po 1945 m. įvykusių konferencijų, nes po įvairių ilgų pasikalbėjimų, detalių svarstymo ir nuomonių skirtumo vienodinimo, pagaliau sutarta, kad visos Vakarų valstybės turi tik vieną svarbiausią tikslą — pasipriešinti komunizmui. Ir tam tikslui jos turi suteikti visas jėgas ir suderinti pastangas. Pagaliau tai visiems aišku.

Britų užsienio reikalų ministeris Bevinas ką tik išėjęs iš ligoninės pareiškė, kad laikai, kada atskiros valstybės galėjo vesti atskirą politiką, jau negrįžtamai praėjo. Bevinas ligoninėje numetė 21 svarą savo svorio. Ar tai nesimboliška D. Britanijai, kuri po paskutinio karo pametė tiek daug savo tarptautinio svorio?

Zinoma, antrasis būdas — visuotinas stiprinimas susilaukia daug ir teisingos kritikos. Pvz. kritikai teigia, kad tokia politika palieka iniciatyvą sovietams, kurie gali pasirinkti savo agresijai stipniausią laisvo pasaulio vietą. Vakar Graikija, šiauriniai Toluimuosius Rytus. Tačiau kritikai negali pasiūlyti geresnės alternatyvos. Juk demokratija negali griebtis preventyvinio karo, tai prieštarautų jos defenzyviniam charakteriui. Todel antrasis būdas pasaulio įtampai sumažinti, atrodo, yra logiškas.

Antrojo būdo šalininkai teigia, kad jų proteguojama politika atnešė neblogų rezultatų. Tai įrodo ir paskutinių komunistų suorganizuotų streikų Anglijoje, Prancūzijoje, Italijoje, Belgijoje ir Olandijoje nesėkmė. O tai reiškia, kad darbininkų masės nepasiduoda komunistų vilionėm, kad sovietų svajonės išsigalėti Prancūzijoje ir Italijoje nejuo niekais. Marshallio planas per du metus pakeitė Europos veidą.

O svarbiausia, praėję penki metai privertė Vakarų pažinti komunizmo esmę ir jo pavojus. Tie pavojai privertė Vakarų valstybes užmiršti nuomonų skirtumus ir telkti jėgas. Apie tai tarsi ir trys didieji užsienio reikalų ministrai. Jiems susitarti dabartinė įtampa tik padėti gali. Ir ar nebūtų gera, kad, priešingai Vakarų pagaidavimams, ir antrasis būdas netneštų pagėdaujamo atoslūgio, nes praktika parodė, kad tik įtampa iginai surasti bendrą kalbą. Įtampa verčia laisvajį pasaulį sutelkti visas jėgas stiprėti iki tokio laipsnio, pagaliau bus galima paktikuoti savo valią pavergtu pasaulio viešpačiams. L.

1950 — lemiamieji metai

Zeneva (L). JT generalinis sekretorius Trygve Lie, atidarydamas trečiąją JT pasaulio sveikatos organizacijos konferenciją pareiškė, kad jau pats laikas baigti „šaltąjį karą“. 1950 m. esą lemiamieji metai. Sansai likviduoti Rytų — Vakarų konfliktą neesą labai geri, tačiau nepaisant to reikia pradėti nedelsiant ieškoti išeities ir pasinaudoti JT mašinerija. Lie apgalvestavo, kad politiniais sumetimais iš sveikatos organizacijos pasitraukė sovietų sateilitai.

Spaudos puslapiuose

LONDONO KONFERENCIJA
 „Christian Science Monitor“
 Šiai konferencijai tenka skirti ypatingą reikšmę, nes dabar Vakarų valstybės nutarė savo saugumą rūpintis ne tik stebint sovietinio pavojiaus augimą tam, kad tik vėliau jam pasipriešint. Vakarų valstybės dabar nutarė griežti pozityvesnio politikos kurso. Jos telkiaš tam, kad suorganizavus taiką ir pastovumą. Jos stengsis pašalinti pavojingiausius nuomonių skirtumus savo tarpe, kurie taip klūdė karinėm saugumo priemonėm. Kaip tik tas nuomonių vienodumas, o ne komunistų nesiskaitymas su bet kokiais principais, sudarė didžiausią pavojų ir tiesiog skatinio komunizmo agresiją. Šitas faktas primena Vakarų būklę tarp 1. ir 2. karų.
 Londono konferencijos suaukimas rodo, kad istorija kartojasi. Mat, konferencija atžymė Europos dvasinės laikysenos pasikeitimą. Jis toks pat reikšmingas, kaip ir tas momentas, kada britų vyriausybė nacių grąsomai Lenkijai pateikė savo garantiją. Tačiau šį kartą yra daug daugiau vilties, kad dabar Vakarų apsisprendimas galės tikriau išgelbėti taiką, negu tąsyk britų garantija. Tačiau mes jau dabar turime galutinai apsispręsti...
 Jei apsispręsim greičiau ir energingai, galėsime sutrukdyti istorijai pasikartoti. Nes tuo atveju mes tikrai nepateksime į tokią būklę, kaip Winstonas Churchillis, kai jis pasiūlė susijungti į vieną politinį organizmą D. Britanijai ir Prancūzijai. Tada jau buvo per vėlu.

LIE KELIONĖ Į MASKVĄ
 „Philadelphia Inquirer“
 Prisiminus pasaulio patyrimą santykiuose su komunizmu, negalime patikėti, kad Stalinas priimtų Trygve Lie ar kieno nors kito jam įteiktus reikalavimus ir atsisakytų nuo kitų kraštų grobimo, nepaisymo tarptautinės teisės ir JT darbo boikoto politikos.
 Jei Stalinas atsisakys laikytis tarptautinio bendravimo taisyklių, Lie kelionė bus visai nevaisinga. Juk pagaliau kaip tik patys sovietai pradėjo šalinti karą ir suparalizavo JT darbą, o ne Vakarų valstybes.

Bus uždrausta komunistų partija?
 Vokietijoje svarstomas vokiečių komunistų partijos, kaip „nedemokratinės ir nevokiškos“ uždraudimas. Ta proga Washingtono buvo pareikšta, kad tas klausimas yra vokiečių vidaus reikalas, kurį jie patys gali, kaip nori, išspręsti. Socialdemokratų sluogsniuose nurodoma, kad partijos draudimas padarytų daugiau žalos, negu naudų. Šiuo metu komunistų partijos įtaka Vokietijoje lygi nuliui ir jų veikla gali būti sekama, komunistams pradėjus veikti tik pogrindyje, juos bus sunkiau sukontroliuoti.

Senatas sudarė specialią komisiją, McCarthy
 Neseniai viename Washingtono pobūvyje JAV viceprezidentas Albanas W. Barkley, kuris eina ir senato pirmininko pareigas, buvo paklaustas: „Ar tiesa, kad Tamsoto šeimoje yra komunistai?“ Nusteibusis viceprezidentui buvo paaiškinta: „Juk vienas jūsų žentų dirba valstybės departamente (užsienio reikalų ministerijoje) — toje garsioje komunistų organizacijoje: „Tą paaiškinimą palydėjo visuotinis juokas. Tačiau yra daug amerikiečių, kurie tikrai tiki, kad jų užsienio reikalų ministerijoje komunistai yra susisukę gūžta. Ypač, kad tai teigia net senatoriai.“

Senatorius, kuris taip tikrai tvirtina, yra Josephas R. McCarthy. Tai jaunas politikas iš Wisconsin, vos 40 metų amžiaus. Washingtone jis jau nuo seno pagarsėjo savo „headline hunting“ t. y. noru pateikti į laikraščių pirmuosius puslapius (pažodžiui išveretus headline hunting būtų — antraščių medžiojimas), o tam reikalui reikia paskelbti nemažą sensaciją.
 Po visų JAV užsienio politikos nepasisekimų, respublikininkai rinkiminės propagandos įkarštyje duoda suprasti, kad dėl demokratų vyriausybės nepasisekimo yra kalti į jų tarpą šisiskverbė komunistai, kurie tarnauja Maskvai. Respublikininkas ir avantiūristas McCarthy nutarė iš to padaryti didelį dalyką. Savo partijos, o svarbiausiai ir savo asmeninei naudai, nes jis bijo, kad per ateinančius rinkimus jis gali nepatekti į senatą.
 Jis pradėjo rinkti visą demokratų valdininkus kompromituojančią medžiagą. Labai daug tokios medžiagos jam suteikė tušlas Kohlbergas, turtingas Kinijos importininkas, žinoma, amerikietis, bet intymus Čiangkaiško draugas. Toje medžiagoje buvo nepaprastai daug fantazijos, bet ir daug teisybės, buvo spėjama, bet kartu ir tikslų detalių.
 Josephas McCarty pasisamdė sau keletą sekretorių, ir stenografsčių, keletą kambarių viename Washingtono viešbutyje ir pradėjo medžiagą deroti. Laikraštiniams buvo paskelbta, kad jie netrukus galės išgirsti daug sensacijų.
 Pagaliau atėjo diena, kada McCarthy žadėjo paskelbti savo darbo rezultatus. Ant senato kalbėtojų tribūnos jis pasistatė buteliuką sirupo nuo kosulio. Laiks nuo laiko išgerdavo stiklą pieno. Ir kalbėjo, kalbėjo. Nuo 2.06 val. iki 6.18 val., atseit, keturias valandas. Jis įrodinėjo, kad visas užsienio reikalų ministerijos paslapstis išdavė vienas super-šnipas, o tas buvo prof. Owenas Lattimore, Tolumijų Rytų specialistas, niekada nebuves užsienio reikalų ministerijos tarnyboje, o tik Jungtinių Tautų ekspertu.“
 Senatas sudarė specialią komisiją, McCarthy

Komunistų medžioklė Amerikoje ir jos užkulisiai

ty kaltinimams iširti. Vyriausybė tačiau atsisakė tai komisijai pateikti slaptus federalinės kriminalinės policijos, sutrumpintai FBI vadinamos, bylas.
Valdininkų „skryningas“
 Bet komisija galėjo apklausti du tikrus komunistų medžiotojus, FBI valdininkus Sethą W. Richardsoną ir Donaldą E. Nicholsoną. Tie teigė, kad sunku patikėti, jog valdininkų tarpe būtų komunistų, nes
 * Nuo 1947 m. rudens politiniai „išskryninguoti“ buvo net 3 milijonai valdininkų;
 * 11.619 asmenų dėl „galimos rizikos“ buvo tardomi smulkiau;
 * Iš tų 7342 buvo, surinkus informacijas, dar smarkiau „iščiupinėti“;
 * 432 iš jų, kaip netinkami, buvo atleisti iš tarnybos;
 * 124 padavė skundus ir buvo vėl priimti tarnybon.
 Galutinai paleistų tarpe buvo 91 homoseksualistas, kurie nebuvo komunistai, tačiau komunistams sužinotus apie tą palinkimą, jie galėtų būti komunistų šantažo auka.
 Richardsonas ir Nicholsonas papasakojo ir apie tą „skryningą“, kurį praeiti turi kiekvienas kandidatas į Amerikos valdininkus. Užpildyta anketa eina į „investigative branch“. Ten, mūsiškai tariant, kadru skyriaus šekliai išstudijuoja kandidato gyvenimą, polinkius ir pan. Jų raportai eina į „Evaluation unit“, kuriame dar kartą visos smulkenos peržiūrimos ir rekomenduojama kandidatą priimti ar ne.
 Jei kandidatas priimamas, jo bylą dar kartą peržiūri FBI, jei ta įstaiga randa ką nors inkriminuojančio, ji atitinkamus duomenis perduoda tos ministerijos, kuriame valdininkas dirba, kvotų skyriui.
 „Skryninguojamasis niekada negali sužinoti jį apskundusio asmens pavardės, paprastai apie visą kvotą jis nieko ir nežino, tik vėliau jam pasakoma, kas gi jam yra prikišama.“
Ir McCarthy būtų išskryninguotas
 Jei tokia procedūra būtų pritaikinta ir pačiam McCarthy, jis nebūtų pakluvis ir senatorius, nes
 * pabėgo iš mokyklos ir iš tėvų pavogtais pinigais įsigijo vištų farma;
 * nesėkmingai išmėgino visą eilę profesijų iki nutarė griežti politikos;
 * būdamas rinktu teisėju jis išsprendė keletą bylų taip, kad yra rimto įtarimo, jog buvo papirktas;
 * aukščiausias Wisconsin valstijos teismas jam suteikė papeikimą dėl prasižengimų „moraliniam kodeksui“ (dorovert). Žinoma, vien ne visai „švari“ McCarthy praeitis dar nereikšmė, kad jo kaltinimai yra visiškai neteisingi. Todėl visa eilė bu-

vusiu užsienio reikalų ministerių, kaip Byrnes, Marshallis ir aukštų valdininkų palūdidio, kad prof. Lattimore nebuvo komunistas, o taip pat, kad negalima įtarti visos užsienio reikalų ministerijos simpatijomis komunistui. Bet didžiausią smūgį McCarthy teigiamas suteikė pati respublikininkų partija, sutarusi su demokratais vesti bendrą užsienio politiką ir savo geriausią užsienio reikalų žinovą Johną Fosterį Dullesą skirdama Achesonui patarečiu. Johnas Fosteris nedalyvavo demokratų Azijos politikoje ir tokiu būdu nėra atsakingas už jos nepasisekimą, todėl, jei jis sutiko bendradarbiauti su Achesonu, reiškia, kad Achesono ministerija nėra užkrista komunizmu. (Čia reikia pastebėti, kad pats Achesonas užtardamas dar prieš teismo sprendimą vėliau dėl neteisingos prisišaikos davimo nubaustą Algirą Hissą padarė didelę taktinę klaidą, tuo būdu leisdamas McCarthy, kaip sakoma, išsisiūbuoti.)
McCarthy nepasiduoda
 Tačiau klystumėm mandamį, kad McCarthy po visų savo nepasisekimų nusiramintų. Jis savo kampaniją tęsia toliau. Jis iškasė 1945 m. „Amerasia“ bylą. Tąsyk buvo nubausti du asmens už slaptų dokumentų pavogimą, kurie vėliau pasirodė AMERASIOS žurnale. Keturi kiti tos bylos kaltinamieji, jų tarpe užsienio reikalų ministerijos valdininkas Johnas Stewardas Service, buvo prisišaikytųjų teismo išteisinti. JAV konstitucija nusto, kad tas pats asmuo negali būti du kartus už vieną ir tą patį atsitikimą teisiamas, McCarthy dabar vėl tą bylą išklė viešumon. Toliau jis reikalauja patikrinti ne tik valdininkų, bet ir jų kvotėjų lojalumą.
 Iš visų McCarthy su logika nelabai skaitosi, pvz.:
 Kai McCarthy liudininkų buvusiam komunistui Budenzui, kuris liudijo, kad prof. Lattimore komunistas, buvo nurodyta, kad tas prof. paskelbė vieną smarkiai prieš komunizmą nukreiptą straipsnį, kaip tik tuo laiku, kai jis tariamai bendravęs su komunistais, Budenzas atsakė, kad komunistų taktika reikalaujanti, jog jos nariai pasireikštų kaip antikomunistai specialiai tam tikslui, kad jų tikroji veikla nesukeltų įtarimo.
 Tačiau tuo keliu einant komunizmu gali būti įtartas kiekvienas, taip pat ir pats McCarthy, kuris daug kalba prieš komunizmą, bet kurio veikla iš tikrųjų Maskvai negali nepatikti, nes pakerta pasitikėjimą ir sukelia įtarimus.
Senate galima sakyti viską
 Idomu, kad McCarthy ir jo svarbiausias liudininkas Budenzas atsisako savo kaltinimus pakartoti už senato sienų. Mat tai, ką McCarthy sako senate, tą jis sako lyg ir išėdamas iš savo pareigų ir dėlto negali būti traukiamas atsakomybėn, nors ir „paaiškėtų, kad jis melavo. Taip pat ir Budenzas už savo parodymus, duotus senato komisijai, negali būti kaltinamas. Norint tokius asmenis patraukti teismo atsakomybėn, reikia pareikalauti, kad jie savo teigimus senate pakartotų ir už jo sienų, tada galima kreiptis į teismą. McCarthy ir Budenzas teigia, kad jie nekartoja savo parodymų už senato sienų, nes nenori susilaukti bylų, o bylų kėlimas kaip tik ir yra komunistų tikslas. Iš to išeity, kad žmogus, kuris nori teisme įrodyti, kad jis nekomunistas, tuo pačiu įrodo, kad jis yra komunistas. Bet jei jis bylos nekels, tai jis tyliai prisipažins esąs komunistas. Aišku, su tokią logika tuo nenuvažiuos.
 Tokia būklė davė prezidentui Trumanui gerą proga įsikšti į visą reikalą. McCarthy užpuolimus jis pavadino vėžio liga, kuri

rimtai grąso iš vidaus sunaikinti amerikiečių organizmą. Trumanas iškilmingai pareiškė, kad nė vienas komunistas neužima valdinės vietos ir kad kiekvienas, kuris teigia priešingai, turi tai rimtai įrodyti. Vyriausybė kovojanti krašte su komunistais, tačiau ji nenori pažeisti individualinių teisių ir laisvių. Tie valdininkai, kuriems yra pavesta patikrinti valdininkų lojalumą, žino, kad nelojalių žmonių nerasi mesdamos purvą į tuos žmonės, kurie su kaltintojais nėra vienos nuomonės, arba remiantis gandai išskant sensancingų nuotykių.

Trumanas pareiškė: mes kovojame su komunistais mūsų krašto viduje be isteriškų priepuolių, mūsų FBI nebus pavestą gestapu, nors kai kurie žmonės to ir norėtų; mes nebandytume kontroliuoti to, ką žmonės kalba, skaito ar galvoja. Besigindami nuo kairosios diktatūros, mes nenorime pas save įsivesti dešiną diktatūrą.
 Užsienio reikalų ministeris Achesonas šio savo pusės šmeičiančių savo ministerijos puolimus pavadino „nešvarių bizniu“, kuris siekia, kad kritiškiausiu JAV istorijos metu amerikiečiai nepasitikėtų savo vyriausybės užsienio politiką.
 Pačiam McCarthy tie pareiškimai nepadarė jokio įspūdių, jo aukų skaičius vis didėja. Senato kvotos komisijos pirmininkas senatorių Tydingsas jis išvadino melagiu, o pati komisija, pasak McCarthy, užstoja nusikaltečius, buv. užsienio reikalų ministerį Marshallį jis pavadino neblugu generalu, bet kvaišu ministeriu — ir iki spauda, kuri 1948 m. pranašavo Trumano pralaimėjimą, McCarthy pareiškimas teikis ir toliau pirmą vietą, stambiausias antraštės, Mc Carthy vays savo „akcija“ toliau, iki netekis savo senatoriaus vietos.
 Paskutinėmis United Press žiniomis, kvotos komisijos pirmininkas senatorius Tydingsas pranešė, kad prezidentas Trumanas sutiko komisijai pateikti 81 užsienio reikalų ministerijos valdininko lojalumo (skryningo) bylas, tačiau FBI bylos ir toliau nebus pateiktos.
 Tos bylos gali duoti naujo vandens McCarthy prieškomunistiniam malūnui, nes jose galima bus rasti ne tik įrodytų faktų, bet ir visokių neįrodytų įtarinėjimų, skundų ir pan. Antra vertus, respublikininkai, nors Dulleso paskyrimu ir atsisakė nuo besąlyginio McCarthy palaikymo, tačiau jie negali visiškai nepanaudoti kai kurių įtarimų savo propagandai. Todėl pvz. buvęs Trumano konkurentas rinkimuose ir prezidentas, New Yorko gubernatorius Thomas Dewey, prieš keletą dienų pareiškė: „Skirtumas tarp mūsų ir demokratų yra tas, kad mes ištikrųjų manome, kad šnipai ir sabotootojai turi eiti į kalėjimą. Toliau mes manome, kad seksualiai iškrypę asmenys ir jiems panašūs turi būti pasūsti į kalėjimus ar nerų klinikas, bet nesėdėti valdinėse įstaigose“. Kaip matome, kova dar nepasibaigė.

Koncordato „erzacas“
 Roma (BBC). Vatikanas gavo pilną Lenkijos vyriausybės suitarimo su vyskupais tekstą. Vyriausybė pripažįsta popiežiaus autoritetą visuose tikybinuose klausimuose, o vyskupas įsipareigoja būti lojalūs vyriausybei ir visomis jėgomis ginti Lenkijos sienų neliečiamybę. Susitarime įsakmiai Oderio-Neises linija, kaip Lenkijos siena, nėra minima. Vatikanas sluogsniuose ir tą susitarimą žiūrims su dideliais rezervais. Nors nuo oficialaus komentaro susilaikoma, tačiau pabrėžiama, kad tas susitarimas jokiu būdu neatstoja konkordato.

Mokestis: 1 mėnuo kontrabandos
 Tos pačios dienos popiete Orlovas „Café Maierhofer“ sušaukė konferenciją. Prie marminino staliuko šalia jo sėdėjo du padugnų tipai. Benno Blumas, vadinamas „paduone karaliumi“, kuris jau keli metai grobė sovietams žmones ir už kiekvieną pristatytą auką gaudavo teisę visą mėnesį nevaržomai gąbenti cigaretes iš Vengrijos į Austriją, ir jo bičiulis Michaelis Bergeris, 24 m. šoferis, priklausaš Blumo bandai. Visas reikalas buvo aptartas ir paruoštas kruopštus planas. Po nusisekusios akcijos Gisela ir Bergeris turėjo gauti po 5000 šilingų.
 Dar tą patį vakarą dvi didelės automašinos — chevroletai, vienas žalias ir vienas juodas išvažiavo iš Vienos. Viename iš jų sėdėjo Orlovas, Gisela, Blumas ir Bergeris, kitame grupuotos sovietų kareivis, du Blumo gaujos nariai „Papa“ ir „Egon“ bei šoferis Richardas Weichselbergeris. Pasienio miestelyje St. Valentine buvo pernaktavta.
 Sekantį rytą, sausio 11 d. automobiliai įvažiavo į amerikiečių zoną. Sovietų sargybiniai, išgirdę parolę „Nina“ tuojau atidarė užvarą. Orlovas ir kareivis liko sovietų pusėje. Steyry sustota viename viešbutyje netoli stoties ir susipažinta su apylinke. Prieš pat pietus Gisela nuėjo į Morejevo įstaigą, pažadėjo visokių malonumų vakare viešbutyje ir pprašė 17 valandą ateiti į stotį padėti į viešbutį nunešti jos lagaminus. Nesitverdamos džiaugsmu Morejevas pažadėjo ateiti
 Visai atsitiktinai visą pokalbį nugirdo Morejevo kolega, Venecijoje gimęs, Giorgio Gotarelli. O jis buvo jau daugiau patyręs. Kai tik Gisela išėjo, jis paplojo rusui per petį ir pasakė: „Klausyk, čia kas netvarkoje. Ta moteris atvažiavo ne traukiniu, bet juodu chevroletu, o šalia jos sėdėjo keletas įtarinų

Ketveri kovos metai (8)

„Operation Vittles - oro tiltas“

Oro tiltas, kurį mes oficialiai vadinome „Operation Vittles“, pradėjo veikti birželio 26 d.
 Amerikiečių ir anglų pilotų nuopelnams išryškinti aš neturiu žodžių. Jų deka orinis tiltas funkcionavo pasigėrėtinai puikiai. Jie skrido dieną ir naktį, per audras ir gražų orą. Septyniadešimt lakūnų žuvo; bet jie buvo didvyriai, kurie gelbėjo Berlyną.
 Birželio 26 d., šeštadienio popietę, gen. Clay sušaukė savo štabo bendradarbius pasitarti. Reikėjo rasti efektingų priemonių blokadai pralaužti.
 — Frankai, tarė jis, — aš įsakiau paruošti lėktuvus. Jų nebus daug, bet vis dėlto tai bus lėktuvai. Kiek laiko užtruks pasiruošimams jiems priimti ir kas pirmoje eilėje reikalinga gąbenti?
 — Siuntas mes galėsime priimti, vos tik jos mus pasiekis, — atsakiau aš, — o mums pirmiausia reikia miltų.
 Miltus pasirinkau todėl, kad jie geriausiai tinka kovai su badu, yra didelio maistingumo produktas, o kita vertus, lengvai pakraunami ir pergabunami. Turiu pripažinti, kad pradžioje orinio tilto įvykdymui ir aš pats abejoju. Aš jokiū būdu negalėjau įsivaizduoti, kad lėktuvų pagalba bus galima išmaitinti 920.000 Berlyno šeimų.
„Paraližuoti paukščiai“ pralaužia blokadą
 Tą naktį mes iš savo salelės paskambino telefonu ir už 350 km esantį zoninį štabą (Frankfurte) ir jau pirmadienį turėjome 200 t miltų, kuriais pradėjome papildyti savo atsargas.
 Aš tą rytą nuvykau Tempelhofo aerodroman pasidūrėti pirmųjų Berlynan atskrendančių lėktuvų. Tai buvo dvimotoriai transportiniai C — 47 — „paraližuotj paukščiai“, kaip juos švelniai pasiepdami mūsų pilotai vadino. Šios senos, apilusios ir aplopytos mašinos buvo surinktos iš visų karinių Vakarų Vokietijos aerodromų ir paskirtos Berlyno tarnybai. Daugelis šitų veteranų tebedėvėjo maskuojamaisias spalvas, gautas šiaur. Afrikos fronte. Kiekvienas tų lėktuvų tą rytą po dviejų valandų skridimo iš Frankfurto į Berlyną atgabelo po pustrėtos tonos miltų.
 Kai pirmieji lėktuvai pasiekė žemę ir iš jų

liemenų pradėjo kristi šimtai miltų maišų, aš supratau, kad tai buvo pradžia didelio žygio — tai buvo tikra priemonė blokadai pralaužti. Aš staiga pasijutau kaip žmogus, padaręs didelį išradimą, ir negalėjau paslėpti savo džiaugsmo. Kremliaus planuotas nuskaltimas buvo pasmerktas nesėkmei. Nors raudoniesiems ir buvo pasisekę mus visiškai izoliuoti žemėje, atimti iš mūsų teisę naudoti žemė, geležinkeliais ir kanalais, ka mums po Berlyno užėmimo jie buvo net sutartimis garantavę, tačiau dabar blokadinis pylimas staiga buvo pramuštas.
Gen. Herbertas abejoja
 Vos tik konstatavę orinio tilto galimybes, tuoj sėdomė ruošti planus tolimesniam jo plėtimui. Anglų ir prancūzų specialistų — karinių valdžių elito — padėdami, pradėjome tirti istorijoje negirdėto bandymo faktorus. Koks buvo absoliutus minimumas 2,25 mil. žmonių gyvybei išlaikyti ir kas iš šių minimuma turėjo būti ištraukta?
 Normaliomis sąlygomis trims vakariniams Berlyno sektoriams pakankamai aprūpinti reikėjo 20.000 t. Aš planavau šį kiekį sumažinti iki 4.000 t diena — tai turėjo būti pats žemiausias minimumas okupacinėms įstaigoms išlaikymui ir gyventojams skirtų rezervų sudarymui.
 Trys vakarinių sektorių komendantai ir jų specialistai daugeliu atvejų buvo labai skirtingų nuomonių. Tik vėliau prancūzai ir anglai pradėjo pamažu prisiderinti prie mūsų projekto.
 Mūsų problemas esmė buvo: ar mes pajėgsime su 4.000 t per dieną išlaikyti savo pozicijas Berlyne. Gen. Ganėvalas, prancūzų atstovas, išstudijavęs mano duomenis, pasakė, kad tai būtų galima. Anglų gen. Herbertas teigė, kad nebūsią galima.
 Mūdu su Herbertu baisiai susikivirėjome. Mūsų kivirčas nuklydo toli už akademiniū žodyno ribų. Laimė sovietai apie tuos kivirčius nieko nežinojo, nes jie tikrai jiems būtų daug padėję ir sudarė nemažą malonumą (komendantūra tuo metu susidėjo tik iš trijų Vakarų valstybių atstovų). Tačiau laimingomis aplinkybėmis šie nuomonių skirtumai nesukludė bendros mūsų veiklos.
 Visiškai aišku, kad didmiesčio pagalba kas dieną reikalingi kiekiai turėjo būti gąbena-

mi atitinkamų lėktuvų skaičiumi, o mes juk turėjome tik du aerodromus — Tempelhofo rūkų sekt. ir Gatavą anglų sektoriuje. Todėl reikėjo pirma paruošti daugiau vietos lėktuvams nusileisti. Tuoj pat pradėjome rengti trečią aerodromą Tegely, prancūzų sektoriuje.
 Šis aerodromas buvo įrengtas neto nenaudojamoje žemėje. Pik. Whittakeris su savo pionieriais išsprogino kalvą ir išjudino tūkstantis tonų žemės, kad galėtų paruošti nusileidimo takus mūsų didiesiems lėktuvams.
 Vokiečiai darbininkai darbą atliko rekordiniu laiku. Kiti du aerodromai buvo taip pat praplėsti — prailginti jų pakilimo takai, įrengtos zamos ir platformos iškovimui ir pakrovimui paskubinti. 20.000 vokiečių darbininkų, mūsų pionieriams vadovaujant, dirbo dieną ir naktį, kad aerodromus greičiau pabaigaus.
Pirmą mėnesį 50.000 tonų
 Oro tiltas jau pirmosiomis liepos savaitėmis virto realybe, kurios galia kiekvieną dieną stiprėjo. Pirmą mėnesį mes atgabėme 50.000 to maisto produktų Berlyno gyventojams maitinti. Tačiau, tai buvo tik dalis to, ką mes pajėgėme atlikti vėliau, oro tiltui pasiekus kulminaciją savo pajėgumo punktu. Tačiau jau pirmą mėnesį pasiektų laimėjimų pakako sovietams įtikinti, kad mes rimtai veikiamo, ir vokiečiams įrodyti, kad mes galime juos išmaitinti, jeigu jie mumis tiki ir pasitiki.
 Naujai pertvarkius didmiesčio gyventojų maisto normas, mums pasisekė dienių pareikalavimą apriboti 1178 tonomis ir sudaryti atsargas 36 dienoms.
 Prieš blokadą mes geležinkeliais į miestą atgabendavome po 6.000 t anglių į dieną. Šį skaičių apribojome 1.500 t dienai.
 Žinoma, pirmosiomis dienomis mums nepasisekė tokių kiekių įgąbenti. Tačiau mūsų atsargas leido mums laukti, iki pasieksime pageidaujamų ir reikalingų tonažų.
 Lėktuvų su anglimis atskridimas į Tempelhofo buvo mėgstamiausias spektaklis mieste. Iš už 300 km atgabėmias juoduojų deimantų kariniais lėktuvais, kurių kiekvienas kainavo po milijoną dolerių, buvo virtęs realybe.
 (B. d.)

Sovietai grobia žmones

(atkelta iš 1 psl.)
Mokestis: 1 mėnuo kontrabandos
 Tos pačios dienos popiete Orlovas „Café Maierhofer“ sušaukė konferenciją. Prie marminino staliuko šalia jo sėdėjo du padugnų tipai. Benno Blumas, vadinamas „paduone karaliumi“, kuris jau keli metai grobė sovietams žmones ir už kiekvieną pristatytą auką gaudavo teisę visą mėnesį nevaržomai gąbenti cigaretes iš Vengrijos į Austriją, ir jo bičiulis Michaelis Bergeris, 24 m. šoferis, priklausaš Blumo bandai. Visas reikalas buvo aptartas ir paruoštas kruopštus planas. Po nusisekusios akcijos Gisela ir Bergeris turėjo gauti po 5000 šilingų.
 Dar tą patį vakarą dvi didelės automašinos — chevroletai, vienas žalias ir vienas juodas išvažiavo iš Vienos. Viename iš jų sėdėjo Orlovas, Gisela, Blumas ir Bergeris, kitame grupuotos sovietų kareivis, du Blumo gaujos nariai „Papa“ ir „Egon“ bei šoferis Richardas Weichselbergeris. Pasienio miestelyje St. Valentine buvo pernaktavta.
 Sekantį rytą, sausio 11 d. automobiliai įvažiavo į amerikiečių zoną. Sovietų sargybiniai, išgirdę parolę „Nina“ tuojau atidarė užvarą. Orlovas ir kareivis liko sovietų pusėje. Steyry sustota viename viešbutyje netoli stoties ir susipažinta su apylinke. Prieš pat pietus Gisela nuėjo į Morejevo įstaigą, pažadėjo visokių malonumų vakare viešbutyje ir pprašė 17 valandą ateiti į stotį padėti į viešbutį nunešti jos lagaminus. Nesitverdamos džiaugsmu Morejevas pažadėjo ateiti
 Visai atsitiktinai visą pokalbį nugirdo Morejevo kolega, Venecijoje gimęs, Giorgio Gotarelli. O jis buvo jau daugiau patyręs. Kai tik Gisela išėjo, jis paplojo rusui per petį ir pasakė: „Klausyk, čia kas netvarkoje. Ta moteris atvažiavo ne traukiniu, bet juodu chevroletu, o šalia jos sėdėjo keletas įtarinų

asmenų.“ Morejevas staiga praregėjo. Atsiminė esąs žvalgybininkas. „Atsarga yra išminties motina“ — atsiminė jis ir išdėstė visą istoriją savo šefui. Tas jau žinojo, ką reikia daryti.
 17 val. vietoje Morejevo stotyje pasirodė trys CIC agentai ir sunkiė viljoniaujančiai laukiančią Gisela. Jos rankinėje buvo rastas Cherry Brandy butelis su stirpria morfijaus priemaisia. Po poros minučių buvo sulaukytas, neva netyčia pro stotį bevažiuojąs, juodasis chevroletas. Bergeris, Weichselbergeris ir „Egonas“ buvo suminti ir surakinti. Automobilije buvo rastas kirvis, bonka chloroformo, eterio, kiti automobilio numeriai pakeitimui ir nemaža virvių. Kai suimtieji prie CIC būstinės buvo išlaipinti iš automobilio, „Egonas“ staiga pradėjo bėgti ir dingo be žinios. Negalima buvo rasti ir žaliojo chevroleto. Blumas ir jo sėbrai užuodė pavojų ir laiku paspruko.
 Jau per pirmąjį tardymą Gisela pradėjo verkti ir viską papaskojo. Jei Morejevas būtų sutartu laiku atėjęs, ji būtų tariamai apalpusi, po to ji neva nugertų gurkšnį Cherry Brandy ir duotų butelį Morejevui nugerti. Po to jis turėtų pamoti, lyg netyčia pro šalį važiuojančiam chevroletui ir paprašyti damą pavėžėti iki viešbučio. Besikabant su šoferiu, Morejevas, pagal planą, turėjo gauti kirvą vėpente per galvą ir įtrauktas į automobilį. Čia turėjo būti panaudotas dar chloroformas ar eteris. Pabusti Morejevas turėjo tik atsidūręs prieš kap. Orlovą. Ne daug truko, kad planas būtų įvykdytas.
 Amerikiečių teismas nubaudė: Gisela Sell septyniais metais sunk. darbų kalėjimo, Rudolf Weichselbergerį 8 metais, M. Bergerį 8 su puse metais. Benno Blumas balandžio pradžioje Vienoje žuvo, susišaukęs su amerikiečių-prancūzų patruliu.

Kai kurių gūdų veikėjų bruožai

Mūsų kovos dėl Lietuvos nepriklausomybės vadovybei ir šiaip politiniams veikėjams tenka palaikyti santykius su kitų kovojančių dėl savo nepriklausomybės tautų politikais, ne tik šiaip ar taip nusistatyti jų pareiškimų, pasiūlymų ar net reikalavimų atžvilgiu, bet ir nekartą atidžiau pažūrėti, kas yra už jų dantų, t. y. kas jie per vieni ir kiek su kuo galima kabtėtis.

Ypačingai sunku turėti reikalus su gūdų veikėjais. Ne tik dėl to, jog jie yra suskilę dviem viena kitai priešingai nusistatę ir viena kitos nepripažįstančiom — grupėm — BNR (gūdų laudies „respublikos“ taryba) su „prezidentu“ Mikalojumi Abramčiku ir laikraščiu „Bačkausėyna“ ir BCR (centrinė gūdų taryba) su „prezidentu“ Radoslavu Astrouškiu ir organu „Bielaruskaja Slova“, bet ir nelengvai tenstatant, kiek jos yra savarankiškos, o jų pasisakymai neįkvėpti iš šalies-kurio tu suinteresuoto kaimyno. „Min-tyje“ jau man teko du kartu išpėti dėl to tremties visuomenę: 1948. 12. 28 Nr. 138 (521) str. „Kai kieno apetitai“ ir 1949. 4. 8 Nr. 38 ir 39 str. „Kaip gūdai apibūdina kai kuriuos savo vadovus“.

Ten, remdamasis pačių gūdų teikiama informacija, ne tik kreipiau mūsų visuomenės dėmesį į Abramčiko ir abramčikinių ku starga sukilusių apetitus ir mūsų Vilniū ir Karaliaučiu, drauge su visa Kaliningradija, virtusius provokaciniais reikalavimais, kai 1947 m. liepos mėn. Abramčikas apsilankė Londone ir iš egziliuotų lenkų vyriausybės gavo pinigines paramos, taigi ir lenkišką šių apetitų-reikalavimų šaltinį, bet taip pat ir i keista-atrodytų-abramčikinių giminytę su kitais gūdų kaimynais ir pavergėjais, kurie per savo enkavedistinius agentus turi provokacines itakos politinei abramčikiniū veiklai. Esu ten iškėlęs kelias jų veikėjų pavardes.

Kadangi mūsų veikėjams vis tenka ir dar gal nekartą teks su inž. Abramčiku ar kurio jo žmogiu turėti reikala, pavartu atsiminti vienas kitas jų vardas ir politinė karjera, kas įkvėptu jums tinkamo atsargumo su jais susitinkant. Nenorėdamas kartoti jau mano minėtuose straipsniuose išskeltų dalykų, kad ir, be abejo, seniai pamirštu, šį kartą papildysiu juos iš naujo, bet taip pat gudiško šaltinio. Tai 1949 m. mašinėle atmušta 12 puslapių brošiūrėlė. „Čto takija kryvič“, kurią išleido ABB (Antybaška- viči Bielarusi Blok), apibūdindamas joje Abramčiką ir jo bendradarbius. Krivičiai — viena iš senovės gūdų kilčių, kurios vardu abramčikininkai linke yra pakeisti dabartinį baltarusių (gūdų) vardą, kam priešinosi astrauskininkai ir kiti gūdai.

ABB kaltina inž. Abramčiką esant bolševikų agentą ir veikiančią Paryžiaus jū paveldimū. Buves BNR tarybos narys Zacharka, 1943 m. Prahoje mirdamas, dr. Jono Stankevičiaus prikaltintas pavadęs tuomet Berlyne su Gestapo tebedirbusiam Abramčikui saugoti buvusios BNR valdžios archyvą, ką šis pavertęs sau ir pačios „valdžios“ perleidimu. Paryžiauje slėpdamas pas save nuo prancūzų

policijos bolševikiniū lenkų agentą majora Grigą Dobrovolski, per kurį A. susisiekes su gyvenusiais Osterhofeno stovykloje (Vokietijoje) „krivičiais“ dr. Janka ir dr. Stanislou Stankevičiais ir P. Kušaliu, ir jų padėdamas 1947 m. slaptai nuo gūdų visuomenės suorganizavęs krivičių BNR tarybą su savimi kaip „prezidentu“, partiniais komunistais ir lenkų diversantais priekyje — 1944 m. Minske išrinktajai astrauskininkų BCR-ai priešveikti ir nušalinti. Cia is vienos pusės (per Polish University College prof. Vincą Zuką-Hriškevičių Londone) prieita lenkų egzilinė vyriausybė, kuri aprūpino lėšomis ir įkvėpė viilmetiškai karaliaučinį priešlietuvišką azartą (žiūrėk apie tai minėtusius „Minties“ straipsnius), bet iš kitos — palaikomi gyvi santykiai su tarybiniais (Minsko, net Varšuvos) šaltiniais.

A-ko rėmėjas dr. Janka Stankevičius, pasak ABB, tremtyje vaidinęs didelį vaidmenį ardydamas tautinę gūdų vienybę. Prieš II-įj Pasaulinį Karą patekęs Varšuvos seiman, tam gavęs 2000 doleriū iš Vakarų Gudijos Komunistų Partijos (KPZB) centro komiteto nario Babrovičiaus ir tuo pat laiku apsirūpinęs lenkų valdžios subvencija gūdų balsam suskaldyti, o seime būdamas nei žodžio neprataręs gūdų naudai. Vokiečių okupacijos metu Minske 1941 m. slėpęs pas save dabartinį komunistinį Lenkijos prezidentą Bierutą, o su Varšuvos komunistais (z čyrvoniai Varšava) ligišioliiai palaikęs santykius. Cia pridursime, jog J. St. buvo Vilniaus universiteto gūdų kalbos lektorius, kurį ir lietuviai 1940 m. perėmė, o pirmosios (1940 — 1941 m.) bolševikinės okupacijos laikais jo vietoje lektoriaus V. Hriškevičius, dabartinis londoniškis A-ko diplomatas.

Dr. Stan. Stankevičius — „heta biazstydny sluzaka usich akupantū Bielarusi“. Baigęs Vilniaus Step. Batoro universitetą ir gavęs lenkų stipendiją užsienin, o paskiau mo- kes lenkų kalbos Dnso gimnazijoje, 1939 m. bolševikų okupacijoje Naugardelio gūdų gimnazijos mokytojas ir bolševikinis prižiūrėtojas, gūdų laikomas esąs aktingu NKVD agentu. Girtuoklis, vokiečių okupacijos metu atsidūręs Berlyne ir aptarnavęs vokiečių propagandos skyriū kaip gūdų laikraščio „Ranica“ redaktorius. Vokietijai sugriuvus, Stankevičius ir Pranas Kušal iteikę Varšuvos komunistų agentui kontržvalgybos, Bolševikiškės „Ranicos“ ir osterhofinės „Bačkausėynos“ redaktorius, pridursime, pasižymėjęs agresingumu prieš lietuvius; slapyvardis Juzeif Karanieuški.

Lenkų armijos kapitonas ir karinės lenkų mokyklos mokytojas Pr. Kušal, 1939 m. patekęs sovietų nelaisvėn ir atsidūręs Kozels-

ke. 1940 m. prieš pat nuvežant lenkų karininkus Katynan sušaudyti Kušal, kaip bolševikų šnipas lenkų tarpe, NKVD buves nuvežtas Maskvon; kurį laiką ten dirbęs NKVD-či, paleistas grįžęs Gudijon. Vokiečių laikais Minske buves vokiečių SD kapitonas (sueidavęs su Bierutu), vėliau perkeltas karinės gūdų organizacijon (Bielaruskaja Krajiną Abarona). Vokietijoje būdamas Regensburgo gūdų stovyklinės tarybos narys, gūdų karininkų sąrašus siuntęs lenkų generolui Andersui Italijon, o kitus egzempliorius per bolševikų agentą kapitona Snovackį Varšuvon. Informuodavęs ir kitą bolševikinį agentą maj. Dobrovolski. Abramčikiniū pastatytas skautų globėju ir karo veteranų pirminku.

Vienas artimiausių inž. Abramčiko bendradarbių, ABB teigimu, esąs Simanas Kabuš, kurio tikroji pavardė esanti Kandybovič. Caro laikais buves mokytojas Slucko aps., I Pasauliniame Kare karininkas, su 1917 m. bolševikine revoliucija pasidaręs komunistų partijos narys ir būdamas BSSR (Baltarusių Sovietinės Socialistinės Respublikos) NKA (švietimo liaudies komisariato) tarnautoju, veikęs prieš gūdų patriotus Balicki, Liosiką ir kitus. 1929 m. bolševikams juos apšaukus nacemais (nacionaliniais demokratais) ir likviduojant, būdamas jau BSSR SNK (Soviet Narodnych Komisarov) nariu ir reikalų vedėju, KSNK-e buves tos bylos pranešėju (dok. laidyk). 1934 m. tame pat gūdų SNK-e jis drauge su kitais puolęs žemės ūkio komisarą Rakickį ir jo bendradarbius kaip tarybinio ūkio kenkėjus, tuo padėdamas juos likviduoti. Kai 1936—1937 m. tarybinėje Gudijoje buvo suimti Karo Apygardos viršininkas Ubarėvičius (lietuviai), SNK primininkas Ha-

ladzied ir bemaž visi liaudies komisarai, jų pavaduotojai ir kiti valdžios nariai, o prezidentas Cerviakovas nusišovė, vienas tikėtai Kabuš likęs savo vietoje nekieno nepaliestas, būdamas tarybinio gūdų budelio (satrap) Panamerenkos dešinioji ranka, o dabar tremtyje kaip kontrolinės komisijos narys, prižiūrėdamas visą „krivičių“ sąjūdį ir kreipdamas jį bolševikams pageidaujama kryptimi.

Nemažiau už jį reikšmingas Abr. organizacijai ir veiklai esąs Eugenijus Kachanouski (tikroji pavardė Kalubovič ar, kitų teigimu, Kalupacki). VKBT narys, už pinigų išveikovimą gavęs 3 metus išbūti Baikalo-Amuro pirmavstinio darbo stovyklose, kur betgi tuojau įsitaisęs NKVD įgaliotiniū politinei kalinių priežiūrai ir jųv perauklėjimui, ypačiai persekiojės dvasininkus, o nuo to, kaip jis apibūdindavęs savo sekamus kalinius, pareidavęs tolesnis jų laikymas ar paleidimas prieš paskirtą laiką. Už „gera“ NKVD po pusantur metų atleidus jį nuo baudmės, taip jog jis vėl grįžęs Minskan ir ten veikęs prieš mokytojus patriotus, kuriū daugelis todėl atsidūrė koncentracinėse Sibiro stovyklose. 1939 m. Vakarinei Gudijai atsidūręs bolševikų valdžioje VKBP C. K-tas pasiuntęs jį ten veikti. 1941 m. drauge su kitais bolševikais jis pabėgęs iš Minsko, kaj jį ėmę artintis vokiečiai, bet vėliau jis ten ne tik grįžęs, bet ir, apsimesdamas nacionalsocialistu, uoliai tarnavęs vokiečiams, o labiausia pačių gūdų tarpe vedęs provokacijū darbą. Sią savo minksinę veiklą jis užbaigęs ir apvainikavęs, vokiečiams iš Minsko pasitraukiant pažadėdamas kita dieną išvežti gūdų teatro artistus, kurie dalyvavę priešbolševikiniuose vaidinimuose ir žinoję apie Smolensko artistū už tai išžudymą, bet pats slaptai diena prieš

tai išbėgęs ir artistus palikęs žiauriam likimui: bolševikai juos pakorę ties Minsko teatru.

Tremtyje dar 1945 m. ėmęs organizuoti „krivičių“ prieš astrauskininkus susiřišęs su bolševikiniū agentu Budnikovu kurį Regensburgo stovykloje užstojęs prieš kitus gūdų veikėjus, tvirtindamas: „heta moj čalavick, ja jaho znaju“, ir aprūpinęs jį žiniomis apie gūdų veikimą, šis po kelių savaitių jau pasirodęs NKVD uniformoje ir ėmęs dalyvauti priverstinės repatriacijos vykdyme, o paskiau išvykęs Maskvon. Taip su Kachanouskio pagalba TSRS atstovas Višinskis ir BSSR Kisieliovas gavo žiniū apie Regensburgo gūdų komitetą, kuriomis paskiau naudojosi, šaukdami prieš DP. Prismankime, jog toks tatau K. yra inž. Abr. įvestas į ABN (antibolševikiniū tautū bloką) kaip gūdų „krivičių“ delegacijos pirmininkas!

„Krivčių“ veikėjas Vladimiras Tamašėyk buves Vakarinės Gudijos Komunistų Partijos sekretorius. Laikęs slaptą komunistinę spautuvę ir lenkų susektas, gavęs 4 metus kalėjimo. Paskiau buves Prahoje čekų komunistų partijos Centro Komiteto narys. Tremtyje stengijasis neprileisti prie priešbolševikiniū tautinių gūdų pajėgų apjungimo.

„Krivčių“ tarpe kurį laiką buves veiklus Antanas Adamovičius. Tebebūdamas dar studentas, bolševikų kadaise ištrėtam iš BSSR drauge su gūdų patriotais („nacdemais“) ir grįžęs drauge su jais vėl suimtas, jis ne tik vėl buves gražintas, bet ir gavęs leidimą tęsti mokslą Minsko universitete. Vokiečių okupacijos metu buves Generalinio Komisarato propagandos referentu, organizavęs ir redagavęs „Minskąjazi Hazieta“. Redakcijoje laikęs savo gerus pažįstamus komunistus Matusevičių ir Murašką, kurie paskiau nužudę antibolševikinius veikėjus F. Akinčyčą ir V. Kazauski. Ad. parūpinęs darbą Gudų Mokslo Draugijoje komunistui Ivaškevičiui, kuris po to nužudęs Minsko burmistrą, profesoriū Vačovą Ivanauski. Paskiau Ad. dirbęs Rozenbergo įstaigos tarnautoju. Tremtyje „krivičiai“ buvo jam pavadę „Bačkausėynos“ redagavimą, kurį jis pavertęs kovos įrankiu prieš antibolševikinį Gudijos vadovavimo darbą. Bolševikinei K. veiklai perdaug aiškiai ėmęs ryškėti, „krivičiai“ pervadę jį į slaptęsnį darbą.

Išidėmėkime ir mes šiuos vyrus. Tik ar jau visi bolševikiniai agentai ir provokatoriai abramčikiniū „krivičių“ tarpe bus jau išryškėję?

D. Pusgudis.
Kas sugalvojo „šaltąjį karą“
 New Yorkas (L). Amerikoje kilo ginčas, kas išrado „šaltojo karo“ pavadinimą, kuri daugiausiai išpopuliarino komentatorius V. Lippmanas. Vienas žinomiausių JAV politikū — trijų prezidentū patarėjas — Bernardas Baruchas pareiškė, kad tą sąvoką pirmas suformulavęs Herbertas Bawarda Swope. „Jis man šitą išsireiškimą pasakė jau 1946 m. ir aš jo iki 1947 m. niekam neperdaviau“. 1947 m. Baruchas „šaltojo karo sąvoką apibrėžė vienoje savo kalba. Po to jis greitai paplito visame pasaulyje.

Aitagal per užpakalines duris

Iš Kairo pranešama, kad arabų lyga rimtai svarsto Jordanijos pašalinimą iš savo tarpo. Tą lygą sudaro 7 arabų valstybės: Egiptas, Saudožio Arabija, Yemenas, Libanonas, Sirija, Irakas ir Jordanija. Didžiausią akstiną arabų vienybei davė 1948 m. balandžio 12 d. paskelbtas „šventasis“ karas Izraeliui, bet greitai pasirodė, kad arabai šių dienų kare nedaug gali padaryti. Egipto, Sirijos, Libano be Irako daliniai buvo priversti bėgti, tik Transjordanijos karaliaus Abdulos arabų legjonas pasirodė esanti rimta karo pajėga, nes užpakaly to legiono stovėjo anglai. Abdula, perėjęs Jordano upe, užėmė didelę arabų apgyventos Palestinos dalį ir Jeruzalės senamiestį. Ir dabar jis tą teritoriją valdo, o neseniai ją formaliai įjungė į savo valstybę, nuo jos pavadinimo numesdamas žodelytį „trans“. Juk dabar jo valstybė yra išsitususi abiem Jordano upės pakraščiais, todėl ir turi vadinis paprastai Jordanija.

Tačiau toks Abdulos žygis nepatiko nė vienam iš jo kaimynų. Lyga nori jį išmesti iš savo tarpo, taip pat ir Izraelio užsienio reikalų ministerija pareiškė, kad toks Abdulos

žygis yra „vienpusiškas aktas, neuždedas jokiū įpareigojimū Izraeliui“.

Bet Londonas Abdulos žygi sutiko palankiai. Jam pripažinti ir teritorijai ir Vakaruo nuo Jordano, o kad Izraelitai per daug nesišauštū, pripažino ir jų valstybę de jure. Mat, Abdula yra istikimas Anglijos sąjungininkas, vienintelis iš visų arabų kraštū valdovu. Todėl anglai turi jam pataikauti. Antra vertus, Abdula, susipykęs su visais kaimynais, turi glausiti prie Anglijos. Tokiu būdu atsirado abipusė simpatija, juo labiau, kad arabų legioną išlaiko Anglija, draugingumo sutartimi įsipareigojusi kasmet mokėti po kelis milijonus svarų.

Anglams, pasak žürichiškės DIE TAT, svarbu turėti Abdulos simpatijas, nes tik tokiu būdu jie gali, kad ir per užpakalines duris, grįžti į savo prarastas pozicijas Artimuosiuose Rytuose. Tą spekuliaciją patvirtina paskutinės žinios, skelbiančios, kad anglai rimtai svarsto planą savo kariuomenę iš Sueco kanalo zonos atitraukti į kaimyninę Jordaniją. Tuo būdu būtų patenkinti jau senį Egipto reikalavimai atitraukti iš tos zonos kariuomenę, o kita vertus jį Jordanijos iki Portsaideo tėra keliasdešimt km.

August Gailit

Liepsnojanti širdis

Zinomas estų rašytojas A. Gailit'is nesvetimas ir lietuvių skaitytojams. Jo romano „Tomas Nipernadis“ lietuvių kalboje vertimas įvedė mūsų visuomenę dar Nepr. Lietuvos laikais į estų literatūros viršūnes. Cia pateikiama ištrauka iš A. Gailit'o naujesniausios kūrybos romano „Liepsnojanti širdis“.

Juozi Marvai išjęs iš konservatorijos rūmų, mėnulis jau siekė Olevisto bažnyčios bokšto viršūnę, apskritas ir bisišypasypas kaip pastoriū mergaitės konfirmuojąs. Siaura Mirivahos gatve vingiavo tarsi kaprizingas šaltinis miesto centro link, senoviškiems portalams, plieno akmens šaligatviams ir juodąjam asfaltui sidabruojantis. Tai buvo Juozo Marvos visad idomiąsias kelias: viduramžių tvirtovės mūre iškirstas įėjimas į naktinį lokalą, kur mirgėjo reklaminės ugnys, vitrinose šokėjų puozuojančios šypsenos, gi duryse vyras su paausuotais tresiais, kaip Petras rojus vartuose, ne mažiau majestotiškas ir galingas barzdotis. Zingsnį toliau išsikūres skardininkas, būriū gizelių akomponuojant, daužantis iki vėlyvos nakties viridulu, kibiras ir vandens nuobėgas, gi kiek toliau jautiesi nusteblintas gėlių krautuvės, sklindinos turtinto žydėjimo. Už jos siauri laiptai veda rėsin, kuriame už statų darbuojasi baltai apsirėngusios merginos, išblyškusiais veidais, bet už tai kraujo spalva dažytais nagais, lyg jos neskalbtų klijtentų nešviriū baltiniū, o laikytų rankose iš Nicos prisūstias rožes. Toliau siauri kiemai ir vėl kiemai, dvokia, atmatu ir visokiū liekanų pilni, tamsūs ir drėgnė kvėpuoja. Toliau kontora, už jos batsiuvys su popieriuje išpiautu batu lange, valgykla, jau iš tolo atsiduodanti supūkusiais svogūnais, taukais ir mėsa, šokiū mokytojų atelje, kuriame mirtinai prikamotus pianinas be atsikvėpimo rėkia čarlestonus, tango, ma-

zurkas kaip iš pragaro nerimstančios kambaros. Cia vietomis sutinki ažuolines masyvines duris su mirgančiu žibintu, mikiilai užsleptą skambučio sąga, spaudžiamą tik nakties vėlyvą valandą, kada nebėra stebėtojų ir kur įleidžia tik klijtenta rūpestingai apžvalgius ir įvertinus. Toji gatvelė atstovavo didmiestį su savo daugiavėdiškumu, kur greitai liejasi pyktis ir patrauklumas, pasigailėtinas neturtas ir išdidūs perteklius, viduramžių blėstantis grožis ir šios dienos ritmas. Gi kai iš čia išeinai į Viuru aikštę, pasijunti, lyg būtum išsprūdęs iš garuojančios pirties.

Cia prasideda plati ir stambi Jūros alėja, išdidžiai vesdama į Bokštų aikštę. Iš dešinės neramus uostas su daugeliu laivū, būrlaiviu, keltu, elevatoriu, laivū dirbtuviū, prekiū sandėliū ir be paliovos riedančių ratų; gi iš kairės — viduramžių tvirtovės mūras su daugeliu bokštū, išbalusiais senais namais, namais, raudonaj ištysusiais stogais, elegantiškas Olevisto bažnyčios bokštas, besistiebiąs į debesis, Storoji Margarita, lyg ką tik grįžusi iš Juodgalviū sueigos, kur elegantiški riteriai iššokdinę jai pūsel paduose, prigirdė ir po to pamišę — storoji mademoidelle tada lyg svyruodama atėjusi, kur stovi, kad akimirksni atsikvėpti ir po raudonos skriblės kraštą pažvelgti į jūrą ir jausti ant kaktos gaivinančius vėjus. O šio senoviskumo ir pulsuojančio moderniškuo tarpe didžiuojasi nuostabiai puikius žalumynų aikštės, ciklūs takeliai, rožių gretos, gyvatvorės, viskas kupina rudeningos ramybės, bet ir ne amžino grožio. Iš jūros pasigirsta pikta pranašaujančių švilpimas, nors ir iš toli. Dar jautiesi daug ir šilumos bei švelnumo, pageltusių lapų tylaus šlamiesio, kai vienas kitas atsipalaidavęs, ilgai ore sukdamasis, staigiai prilimpa, kaip drėgnas pašto ženklas, prie praeivio veido, lyg maldaudamas nešti sekančiam pa-

vasariū geresnius linkėjimus.
 Juozas Marva prisėdo ant suolo.
 Jis atėjo iš savo kompozicijų vakaro, surengto didžioje konservatorijos salėje ir kuriam jis buvo sudėjęs tiek daug vilčių. O iš viso to gerai apgalvoto vakaro išėjo visai paprastas muzikavimas, kur kiekvienas instrumentas orkestrė priešinosi viens kitam, dejavo ir klykė, kaip iš saldaus miego pažadintas galvijų pulkas. Net ir solistai išėjo oficialūs ir neįsijautė, blizgdami daugiau savo bei priekaištų pasiūsis frakais nei pajėgumu ir įsigiliniu. G-moll baladė fortepijonui atrodė visai vidutinio lygio, gi f-dur romansas smuikui blankus ir nuobodus. Neįmanomiausius buvo orkestras. Dirigento dėka jis įdoinėje laisvai dundėdamas, lyg pašalusiū dirvonu, kiekvienam ratui klebant ir čirskant, Vargšas Klee nespėjo įsijauti simfonijos partitūroje, buvo, kaip paprastai, išgėjęs, ir nors skėteriojosi rankomis ir nudavė temperamentingą, visa tai dvėlė nuoga savigarba, neįstengusia nieko tikinti. Didysis menininkas taip ir virto tuščiu pozuotoju, kurį kiekvienas juokdarys sugėbėjo dar prieš koncertą išvilioti baran, prigirdyti ir po to idiotiškai džiaugtis, kai maestro išbuvojo orkestrinėn, kratydamas liūto galvą ir tuščią makuale. Bent tiek džiugino, kad simfonijos metu jis neužsnūdė, kas su maestro ne kartą atsitikdavo. Siuo atveju turėta slaptas susitarimas su būbiniuku, kad šis savo instrumentu uoliau panaudotų.

Aišku, kad jis senai turėjo džiūti seniū sandely, tačiau Klee žmona, išblyškusi ir įkyri entuziastė, su pulku išbadęjusių vaiku namuose, sugėbėjo jį vis dar išstumti priekin, gi maestro judėjo paklusniai, dirguodamas kas vakarą tai koncertus, tai dirguo orkestrus, operetes, tai vėl choro balsus fikrindamas, pripuolamai muzikos aurtorium, o kartais net gi gerbiamu kritiku pasidarydamas. Taip iš jo nulašėdavo po sūrų lašą visur.

Nors vakaras pasibaigė neklastotomis ovacijomis, dėl ko ypatingai stengėsi Marvos mokiniai iš konservatorijos, jis vistiek jautėsi kaip prūdan įkritęs šuo, kuris turėjo smarkiai purtytis, kad atsikračius pirkčiu ir

nosivylimu. Kam gi rašyti vis naujas simfonijas, sonatus, misterijas ir kantatas, jei visa tai didesne dalimi kloja lentynų dulkęs, arba jei vienas kitas dalykas iš jų į pasiekia publika, tai buvo pašalpai įsviedžiama, kaip mergina girtuoklio glėbin. Ar nebūtų protinčiau fabrikuoti filmoms slagerius, radiofonui garsų vaizdelius, ugniasiū ir skautū iškilmingus maršus, rėkiančioms koloratūroms trileriū kvailystę, — visa tai gi suteikdavo pinigū, garbės ir duonos. Jis gi buvo pakankamai badavęs, save pažeminęs, grodamas restoranuose, kino teatruose ir vasarvietėse, išlakstęs pamokų miedzioklėse ne kartą nuo ryto lig vakaro ir mokines negabius ir užsispyrusius vakus, dirgavęs gelbėjimo Armijos ir namū nuos tos tarnautojų chorus, rengęs savo koncertus bažnytkaimiuose, buves nedėkingu reporteriū laikraščiuose — ir vis tik tada, kad išlaisvinti save kūrybai. Gi dabar petyja jo gaidū kaugės pakietuose, kasmet sekmingiau artėjančiuose prie lubų, kurie atrodė lyg nedažyti karstai; niekas ir juos nenorėjo savo noru pažvelgti. Ar taip visa tai turi tėtis?

Jo muzika buvo šiaurietiška aštri ir iškilminga, esmėje ji tyra ir jautri. Jis suprato savo pašaukimą kaip mišias, kaip jautrų siekimą atsipalaiduoti nuo melo, purvo ir nuodėmingumo, kaip tvirtą kvieslį žygiuoti vieningai ir atpirkimą. Jis siekė kartu apjungti tautą kompaktinėn draugystėn, kuri, suprasdama savo uždavinii dydį ir sintezę, siektų, kaip tikintieji, šventosios palaimos. Jis visai nepastebėjo smaguriautiū ir sapnuotojų, jis veikiausiai siekė būti pamokslininku, giliame memo pojūtyje tiesiančiu rankas į savo tautą. Ar pajėgė jis tai? Jis ir pats jautė, kad buvo dar tik savo misijos pradžios posme, kad jame dar tik pradėjo kristalizuoti pašaukimo branduolys, kad jo veikalų kiekybė buvo tik pavienės nuotrupos, kurios gal savyje jau spinduliuo tylią ekstazę, tačiau dar stigo galingo jungiančiojo saito. Bet už tai jautrus jis buvo muzikū atžvilgiū, kurie artėdavo prie jo su bravūra ir silpnybe, kurie, tarsi amatininkai, nepajėgė nei norėjo visa tai suvokti. Kaip gi jam galėjo artintis Klee su savo su-

rankiatais orkestrantais, su žmoniū kevalais, besikamuojančiais savo neturte ir girtuoklystės svaiguly, kuriems viskas nusibodė, net gyvenimas, kurių smuikai, čello, kontrabasai, fleitos, obojai, dūdos ir būbnai smarkiai dvokė alkoholiu ir prakaitu. Jie gi negrojo tam, kad išvaduoti žmogū iš pamazgū ir suteikti jam vėl tikėjimą į asmens ir tautos mitines galybę, ne, jie tuo uždirbdavo tik kasdienės duonos kasnelį ir lašą degtinės; prie jo su kitu kuo naivūs interpretatoriai neturėjo jokio reikalo.

Tik dabar Juozas Marva pastebėjo belaiką porą rožių buketiū, kaip šluotas pažasty. Pažvelgė ir sviedė plačiu lanku per gyvatvorę žolėn. Jis ir neturėjo kur jų nešti, nes jo butas, netoliese senojo mūro, sudarė tik vieną kambarį, paprastą ir asketišką: pianinas, girgzdantis guolis, pora apsvaigusių kėdžiū, netvirtai besilaikąs stalas ir aukštos gaidū kaugės. Gėlėms ir laurū vainikams, kompozitoriū tarp godžiai renkamiems, nebuvo čia nei vietos nei reikalo. Poros metrū storumo mūrė virš lango buvo iškirstas tarpukas, pro kurį prasivėrė vaizdas į Olevisto bažnyčią, o per ją į melsvą tolį. Apatiniame aukšte buvo batsiuviū dirbtuvė, kvėpinanti odos, smalos, gumos ir stipraus tabako kodylus. Iš čia vėl siauri plienaknemo laiptai į Marvos kambarį. Dažnai kompozitorius lankydavosi pas draugus, kur ilgai skambindavo savo kompozicijas. Dirbantieji nutraukdavo darbą, sudėję rankas laimingi klausydavo lyg pamaldū.

„Taip, taip, žinoma“, — tardavo tik supratlyvai. Ir Marvai baigus, vėl sparčiau ir linksmiau kilnojosi kūjis ar yla jų rankose. Jiems patiko šis vyras, antrame aukšte, skambinąs ir gaidas rašas, jie suprato, kad jo darbas taip pat nebuvo beprasmis, o kaip tai didesnio ir prasmingesnio. Marva taip pat suprato, kad rožių puokštėmis ir laurū vainikais nebuvo čia ko pradėti. — čia, tarp mirkstančių odų, pataisyti atiduotų butų, išsispiesių aulių ir išmėndžiotų pavabrūdiū.

Juozi Marvai parėjus, batsiuviai jau buvo (Nukelta į 5 pusl.)

Motinos Dienos prasmė

Motinos diena yra ypatinga moters gražiausių dvasinių ypatybių ilgėjo diena. Tai diena daugiau negu bet kada įvertinama motinystės šiluma, prisimename savo šeimos židinį ir toje intymioje nuotaikoje ieškome moralinės atromos.

Tačiau motinos dienos negalėtume pavadinti vien tikta šeimos švente. Ji siekia daug toliau. Tai diena yra ne vien tikta motinos pagerbimas, bet ir tikrosios motinos išskojimas, ne vien tikta moters įvertinimas, bet ir moteriai ypatingu reikalingų statymas. Norime priminti, kad moters didžiausias uždavinys yra sugebėti būti motina. Motinystės supratimas yra platus ir apima daugiau, nei siekia fizinė motinystė: būti motina yra daugiau, nei pagimdyti kūdikį.

Motinystė gūdi ypatingame moters motinos jausmų ugdyme ir jų įgyvendinime. Sugebėti būti motina yra sugebėti aukotis kiekvienam fiziškai ir moraliai silpnesniam, mokėti atleisti ir mylėti. Štai ko ilgisi pasaulis ir kokioms moralinėms stiprybės ieško. Tos stiprybės laukiame iš motinų. Jos turi būti motinos savo šeimos, aplinkai, visuomenei, tautai ir valstybei.

Kaip apibūdiname kuria tauta, stengiamės apibūdinti jos moterį, kuri tą tautą išauklėjo.

Lietuvė moteris visada turėjo dvasinės motinystės pradų. Religinė ir tautinė sąmonė nustatė jos būdą. Giliai religiskai nusiteikusi ji tvarkė savo gyvenimą religiniais dėsniais, šeimos orumą ir pareigą vertindama daugiau, nei asmenišką laimę. Gili patriotė lietuvė moteris visada gyveno drauge su savo tauta. Lietuvius tautos istorijoje randame daug Lietuvos moters heroikių gražių pasiaukojimų pavyzdžių. Mes stebime moters vaidmenį draudimo metu, knygnešijų gaudyne, Lietuvos nepriklausomybės kūrime laikotarpyje ir pačiame laisvosios Lietuvos gyvenime. Ir visais laikais su dideliu pasigėrėjimu lietuvės moters asmenybėje randame be galo daug aukštesnio gyvenimo supratimo, moralinio kilnumo.

Iš kur pas ją, paprastą kaimietę, galėjo atsirasti kultūros ilgesys, mokslo įvertinimas, meniškasis pajautimas, kuri taip jautriai ir dainas iliejo, ir audinių raštus jaukė?

dė? Kokių būdu ji sugebėjo teisingai jausti gyvenimą, oriai auklėti vaikus? Iš kur rūpestis savo tautos reikalais ir kova dėl jos laisvės? Ir kyla mums mintis, kad lietuvių tautos nueitas kelias yra padaręs nepaprastą įtaką lietuvės moters asmenybei, įbrėždamas į jos ir bajoraitės puikybę, kunigaikštienės orumą ir paverttosios atkaklumą.

Nūnai lietuvė moteris atsirado visai naujose sąlygose. Dar niekada lietuvės motinos gyvenimas nebuvo tiek sunkus, kaip šiandien. Argi dabar mūsų nelaiminga ir išblaškyta tauta ir visos pasaulyje atsigrūsusios lietuviškos bendruomenės nesiligtų tą pačią, visada turėtų ypatybę? Daugiau negu bet kada jai reikia būti atrama visiems fiziškai ir moraliai silpnesnėms lietuviams. Jos laukia dideli uždaviniai. Ar ji tai atliks?

Ar toji, kuri gyvena Sibiro ištremime, turės jėgų, pati paniekinta ir silpna, globoti dar silpnesius? Ar motina, gyvenanti Lietuvoje, turės pakankamai kantrybės nežmoniškose sąlygose išlaikyti savo ir aplinkumos moralę ir tautinį idealizmą? Pagaliau lietuvė moteris išsivijoje, kuriai atdaras kelias į naują ir laisvą gyvenimą, ar neužmirš tų visų moters-motinos pareigų, kuriomis ją padėjo kenčianti tauta? Ar neatrodys jai, kad minėtas lietuvės moters

pasišventimas būtų nesiskaitytumas su naujomis gyvenimo sąlygomis, nesinaudojimas jų teikiamomis progomis?

O išsivijoje lietuviui motinai skirti kaip tik didžiausi uždaviniai. Jeigu lietuviui motinai paverttoje Lietuvoje reikia mokėti kentėti, tai išsivijoje reikia jai išmokyti veikti. Jei anapus geležinės uždangos kiekvienu metu gali būti sugriautas šeimos židynys ir jos namų pasaulis, tai išsivijoje reikia tą šeimos židinį išmokyti ypatingai branginti. Jei Lietuvoje dabar draudžiamas bet koks žmoniškumo auklėjimas ir kilnių jausmų vaikams skiepijimas, tai išsivijoje yra būtinas ypatingas to auklėjimo sustiprinimas šeimoje.

Todėl išsivijoje lietuvė moteris turi būti aktyvi motina, daranti įtaką ne tik savo šeimoje, bet ir visuomenėje. Jai reikia nugalėti naujas ir sunkias gyvenimo sąlygas. Bet ji čia yra laisva. Atsimindama taip baisiai suvaržytą lietuvę moterį tėvyneje, tegul ji dvigubu užsidegimu atlieka savo pareigą čia. Tam reikia gyventi drauge su savo tauta ir vis jausti savyje tą pačią lietuvių bajoraitės puikybę, kunigaikštienės orumą ir paverttosios atkaklumą. Tam reikia įvertinti ir branginti lietuvės moters asmenybę, kuri niekad neturėjo savyje tųstybės.

A. Augustinavičienė

Saulė ir mirties spinduliai

Apie mirties spindulius jau eilė metų įvairiomis progomis buvo kalbama. Pirmiausia spaudoje pasirodavo žinių, jog, esa, išrasti mirties spinduliai, kurie gali sulaikyti skrendančių lėktuvų motorus ir tokiu būdu lėktuvai, esa, priverčiami kristi žemėn. Daug kas dar atsimeina mūsų transatlantinių lakūnų Dariaus ir Girėno tragediją „Lituanica“ žuvus prie Soldino. To metu spaudoje sumirgėjo žinios apie paslaptuosius mirties spindulius, sulaikančius motorų veikimą ir taip lėktuvus privedančius prie katastrofos. Ypač lenkų bei švedų spauda tada kalbėjo apie tokių spindulių tam tikrose Vokietijos srityse buvimą ir čia, esa, negalįs pasirodyti joks lėktuvas. Kuris pasiekė mirties spindulių zoną, tas neišvengs katastrofos.

Kiek vėliau, prieš II-jį Pasaulinį Karą ir jo metu, nuolat buvo kalbama apie Marconi išradusius mirties spindulius, kuriais galįs būti nutildytas priešo kariuomenės motorizuoti dalinių veikimas. Gi po karo spaudoje sklido žinios, jog Mussolini išskamiai reikalingas išradėjas jo išrastus mirties spindulius panaudoti frontuose. Esa, toks bandymas, dalyvaujant išradėjui, buvęs padarytas ir po jo pats išradėjas nusižudęs.

Tačiau mokslininkai apie dirbtinius mirties spindulius iki šiol savo žodžiu dar netarė. Viskas ir paliko spėjiojiuose.

Eilė mokslininkų vis dėlto kalba apie mirties spindulių esimo galimybes. Pastebėta, jog gamtoje sutinkami nežymūs kiekiai žalingų spindulių. Esa, tie kenksmingieji spinduliai galėtų būti pavadinami mirties spinduliais, jei jų technikos pagalba pavyktų surinkti didesnius kiekius.

Gamtoje pastebėjus žalingų spinduliavimų esimą, pradėta ieškoti šių spinduliavimų šaltinio bei priežastingumo. Pasirodė, jog tuos žalinguosius spindulius išspinduliuojanti saulė. Tačiau išspinduliuojamas žalingųjų spindulių nėra ištisinis, o tik periodiška pasikartojantis. Saulė, iki šiol vadinta gyvybės šaltiniu, pasirodė, kartais žemėn pasunčėia ir mirtį skatinančių spindulių.

Mokslininkai, pastebėję tokių spindulių esimą, pradėjo stebėti jų įtaką mūsų planetai. Igesnį laiką stebėjimai buvo daromi Kopenhagoje, Žüriche ir Frankfurte tuo pačiu metu. Šių vietovių mokslininkai, stebėdami saulės išspinduliuojamų spindulių įtaką žemėje, pastebėjo, jog tuo metu, kada saulė išspinduliuoja didesni kiekį žalingųjų spindulių, kaip tik tuo metu padažėja mirties atvejai. Per ketverius metus buvo minėtuose miestuose ir jų apylinkėse užregistruota apie 70.000 mirties atvejų, kuriuos būtų galima pavadinti netikėtai, nes saulės išspinduliuojant žalingaisiais spinduliais tokios mirties būvančios žymiai retesnės.

Kai tik vadinamieji staigūs ir padažnėjusieji mirimai sumažėja, pagrečiui sumažėja ir saulės išspinduliuojamų spindulių kiekis. Tyrimotojai nustatė, kad tai esa elektromagnetiniai spinduliai.

Vadinamieji elektromagnetiniai spinduliai,

pasirodė, gausiau saulės išspinduliuojami kiekvieno 27-tadienio saulės ritmo atveju. Taip pat buvo nustatyta, jog mirimų padažnėjimas ranka nankon eina su 27-tadieniu saulės ritmu. 27-tadieniu ritmu saulė kaip tik gausiau išspinduliuoja elektromagnetinius spindulius, o šie spinduliai kaip tik žalingai veikia ypač liguistus arba nusilpusius organizmus. Dėl to 27-tadienio saulės ritmo metu padažėja mirimai kaip tik tų gyvybių, kurios turi fiziškų negalavimų. Iš tiesų saulės išspinduliuojami elektromagnetiniai spinduliai nėra jokie mirties spinduliai, tik trukdantys jiems veikia silpnesnius organizmus, kurie sunkiai juos bėpakečia.

Ir taip mokslininkai, ieškodami pėdsakų gamtoje pasitaikančių žalingųjų spindulių ir jų šaltinio, nustatė, jog tokiu šaltiniu yra saulė, kuri kartais suspinduliuoja silpnesiems mirtį artinančiais spinduliais.

„Penkeri tremties metai“

Lietuvių tremtinių gyvenimui pavaizduoti vakarų Vokietijoje žurn. V. Alseika, susitarsęs su Informacijos Taryba, paruošė didžiulį veikalą, apimančią 752 psl. Šiame veikale, pavadintame „Penkeri tremties metai“, V. Alseika vaizduoja lietuvių tremtinių atsiradimą Vokietijoje, Pirmiausia nurodomos traukimosi į vakarus priežastys.

Kituose skyriuose vaizduojamas tremtinių gyvenimas vakariečių globoje; stovyklos, UNRRA ir IRO veikla; skryniai ir reparačių pastangos; vokiečių pažūra į tremtinius; įvairių tautybių tremtinių santykiai vienu su kitais. Emigracija, jos tikrovė ir tremtinių viltys.

Atskirame skyriuje autorius vaizduoja lietuvių tremtinių organizacinį gyvenimą. Šiame skyriuje plačiai paliešamos šalpos reikalas, BALFo veikla ir t. t. Toliau — kultūrinis ir švietimo darbas tremtyje.

Paskutiniame knygos skyriuje autorius kalba apie tremtinių kurdinimą penkių kontinentų 21-je valstybėse. Veikalas pailiustruotas diagramomis, statistika ir žemėlapiais.

* Sovietai Baltojoj jūroj paėmė anglių žvejų laivą ir jį su visa įgula nugabeno į Murmansko uostą.

Tremties ir išsivijos temomis:

KAS MUMS DAUGIAU KENKIA?

Skaudančia širdim noriu trumpai paliesti „Lietuvio“ teismo klausimą. Visu pirma man neišku, kodėl tie mūsų garbingi vyrai taip jautriai reagavo į tai, kad „Lietuvius“ perspauzdino Simonaitytės pareiškimas. (Jūs ne perspauzdino, bet tik paminėjo. — Red.) Kodėl kiti vyrai, kuriuos tarybinė spauda puolė, ir „Lietuvius“ tuos puolimus perspauzdino, visai nereagavo ir negrasino teismu. Jau pats faktas, kad jie taip jautriai reagavo, parodo, kad ten, matyt, ne viskas „košer“. „Kepurė dega!“

Mes visi žinome, kad tarybinė spauda yra suinteresuota garbingus mūsų tautos vyrus puolti ir šmeižti. Mes tai visi puikiai žinome. Bet, man rodos, mes dažnai savo elgesiu duodame tokiems šmeižtams preteksto ir medžiagos. Kai kurie mūsų vyrai, vadovavę gėrybių paskirstymui, tikrai elgėsi taip, kad jie neturėjo ir neturi tremtinių visuomenės gero vardo. Mano giliu įsitikinimu joks teismas neįtikins visuomenės ir neprivers jos kitaip galvoti, nes faktų iš pilkojo gyvenimo yra jau per daug. Gyvenau keliose stovyklose ir pats mačiau R. Kryžiaus veiklą. Nežinau atvejo, kad R. K. viršūnės būtų tikrai ieškojusios teisybės ir teisingumo, bet žinau atvejus, kur buvo

aiškiai viskas bet kuria kaina dengiama. Ir mano įsitikinimu joks teismas nepakeis, nes visad apie asmenis ir institucijas esu geros nuomonės, nebent faktai tą nuomonę pakveičia.

Tarybinė spauda savo šmeižtais mūsų nesuskaldys daugiau, kaip mus skaldė asmenys, vadovavę gėrybių paskirstymui. Jie suskirstė žmones stovyklose į „išrinktuosius“, „svariuosius“, „galvojančius“, „padorius“ ir „tamsią masę“, „padugnes“, „šukšles“ ir t. t. O vistiek ta masė ir tos šiukšlės turi akis ir galvoja kartais logiškai ir teisingiau, negu tie „galvojantys išrinktieji“.

Litūnas yra faktas, kad kartais asmenys, kurie nepatriaria suvaliavimui, o kaitais ir neteisungumui, yra šmeižiami ir pravardžiuojami. Anksčiau jie buvo pravardžiuojami nacijs, dabar daugiausia komunistais. Kad stovyklose buvo ir yra Maskvos šnipai, abejoti nenka. Bet tie šnipai yra paprastai gerai užsimaskavę ir prisiflieję, kaip tik prie tų „išrinktųjų“ (vienoj stovykloj pas tokį šnipą nuolat vykdavo anti-komunistinio bloko posėdžiai). Bet dabar iėjo į madą kiekvieną, kas nepatinka arba išdrįsta nevisai gražius darbelius pakritikuoti, pravardžiuoti komunistu ir Josifo agentu. Savo tautiečius laikome neišmaniais ir pravardžiuojame komunistais už tai, kad jie nori teisingumo ne tik iš svetimųjų, bet ir iš savųjų.

Puikiai suprantu, kad nereikia šmeižti skieisti. Bet kur veda ir kur naves tas naujasis išskrypimų ir nusikalimų dengimas? Moraliai imant yra tai visų pirma bendradarbiavimas blogame veiksme, nusikaltime. Tai yra taip pat blogio bei nusikaltimo rėmimas. Kaip dažnai piktinamės to ar kito žmogaus daugiau ar mažiau žinoma yda, tuo tarpu patys dengiame daug piktesnius nusikaltimus.

Charakteringas dalykas yra ir tai, kad šalia „Lietuvio“ tik vienas mūsų laikraštis, būtent, „Naujasis Zmogus“, kelė teisingo suaukotų gėrybių skirstymo klausimus, kelė aiškiai, pozityviai ir taktiškai, užtat tie jo straipsniai ir buvo ignoruojami pačių jautriausių „moralės sargų“. Nuoširdus to religinio žurnalo noras realizuoti krikščioniškąsias idėjas čia pat konkrečiame mūsų gyvenime, taigi ir gėrybių paskirstyme, buvo „išrinktųjų“ ir „tobulųjų“ sutiktas šalta ir abejinga.

Mes, patiesnė visuomenė ir eliniai žmonės, turime teisę reikalauti ir laukti, kad mūsų vadovaujant asmenys nusikaltimus šalintų, o ne dengtų. O kai mūsų vadovaujant asmenys nuoširdžiai ieško ne kilų interesų, bet teisingumo ir visuomenės gerovės, tarybinė spauda mūsų visuomenės nesuskaldys ir mūsų vadovaujančių asmenų garbės nenuplės.

Kas daugiau kenkia mūsų tautos interesams — ar tarybinės spaudos puolimai ar blogi mūsų pačių darbai? Petras Butelis

Valymas ir Latvijoje

KIRCHENSTEINAS VISDĖLO PAVARYTAS

Stockholmas (L). Čia turimomis iš pabėgėlių žiniomis, smarkus valymas vyksta netik Estijoje, kaip jau buvome pranešę peritam LIETUVIO numeryje, bet ir Latvijoje. Iš Latvijos kompartijos yra pašalinta visa eilė latvių, taip pat ir Aukščiausios Tarybos pirmininkas prof. Kirchenšteinas pavarytas iš savo postovio. Biologijos prof. Kirchenšteinas, kuriam neseniai sukako 70 metų, iki Latvijos okupacijos nebuvo kompartijos nariu. J „prezidentinis“ jis buvo greičiausiai išrinktas ne tiek dėl savo kairiųjų pažiūrų, bet dėl to, kad Leninui gyvenant tremtyje — Šveicarijoje su juo buvo artimai susibūriavęs. Jau nuo pereitų metų lapkričio mėn., po igesnės viešnagės Maskvoje, Kirchenšteinas nebėdalyvavo Latvijos TSR viešame gyvenime.

Žmonės suėmę surišo ir atidavė policijai.

Rytojaus dieną iškilmingai juos atvedė į koloniją, o ten sutiko kaip grįžtančius po sunkaus darbo ir nei kolonijos vadovybė, nei apylinkės viešosios tvarkos palaikymo organai jiems nepadare nė mažiausios pastabos už jų niekšiškus darbus.

Apie Bakumovo „gerus darbus“ būtų galima prirašyti keletą lapų, bet pakaks ir to, kad Bakumovas dažnai visai laisvai vaikščiodavo miesto turgavietėse, o žmonės, pamatę jį, slėpdavosi, bijodami sustikti.

Visiems buvo aišku, kad Bakumovas su savo grupe miške išprievartavo dvylikos metų mergeitę ir vėliau šį nelaimingą kūdikį žvėriškai nukankino.

Daug kartų ir man teko matyti tą būsimąjį NKVD atsakingą tarnautoją, kurio vardas liko giliai mano atmintyje.

Tų pačių metų rudenį, kartu su kitais „auklėtiniais“, Bakumovas buvo pasiustas į specialią GPU mokyklą Krasnodarske. Čia pradėjo jis tikrąjį budelio karjerą. Štai kokiai profesijai paruošė Bakumovą ir jo vienminčius vaikų kolonijoje už Baltosios upės GPU organai. Aišku, kodėl NKVD juos nebėudė už padarytus įvairius nusikaltimus. Pavyzdys su Bakumovu toli gražu ne vienintelis. Tokie enkavedistai yra perėję ugnį ir vandeni, jie yra boševikais užgrūdinę. Tokiais juos padarė Stalino valdžia, atrinkdama iš „beprizornikų“, galvažudžių ir šiandien jie yra profesionaliai budeliai.

Is rusų kalbos vertė J. B.

Margumynai

Prezidento skrybėlė

Vienas Vakarų Vokietijos fabrikantas raštu kreipėsi į prezidentą prof. Heusą, prašydamas jį bent iškilmingais atsitikimais užsidedi skrybėlę ir tuo būdu padėti ir sunkumus pakliuvusiai skrybėlių gamybos pramonei. Heussas atsisakė. Motyvuotame atsakyme jis nurodo, kad jam tokiu būdu pagalbos ranką ištiesus skrybėliu pramonei, jis netrukus gali būti paprašytas ir nešioti getrus, pirštines, akinus ir kitką, be kurių jis iki šiol apsiėjęs. Jis nemanąs, kad į Vak. Vokietijos prezidento uždavinių sritį įeity ir manekeno pareigos. Tuo labiau, kad jis nesijaučia galįs kaip Eduardas VIII diktuoti madą. Heussas ir toliau vaikščios be skrybėlės.

Klausiniai

JAV vyriausybė, norėdama palaikyti kiaušinių kainas, nupirkė 27 milijonus kiaušinių. Kadangi vyriausybės mokama ir vėliau reikalaujama kaina buvo per aukšta, Amerikos kėpyklos nupirkė Kinijoje 800.000 pigesnių kiaušinių. Dabar JAV vyriausybė svarsto pasiūlymą kiaušinių militelius pasiūsti badaujantiems kiniečiams. Maocetungas iš savo pusės paskelbė, kad jis kiaušinių miltelį nepriimsias.

IRO biznis

Hamburge išeiną savaitraštis DIE ZEIT paskelbė vieną savo skaitytoju laišką iš Šveicarijos. Tas rašo, kad neseniai Šveicarijoje pasirodė skelbimai, siūlą parduoti 200 t vilnos mezgamui. Susiraišius su skelbėju paaiškėjo, kad tas vilnas nori parduoti IRO. Prekęs yra sukrautos Gablingene prie Augsburgs. Mokėti reikalaujama amerikiečių, anglų, šveicarų, prancūzų, italų ar belgų valiutomis.

Meilė

Vienas Vengrijės filmu kritikas, pažūrėjęs naujausio sovietų filmo „Partijos nario knygelė“, ją lygina su „išsigimusiais vakarų filmais“ ir giria sovietinę gamybą, nes čia „meilė nėra joks didelis įvykis, bet tik sąjunga, kuri remiasi abipuse pagarba. Jei meilė grėšia partijos ar socializmo saugumui, ji nustoja egzistavusi.“

Gražiausia

„Nieko nėra pasaulyje gražesnio už gausią, gerai paruoštą vakariene“ — pareiškė naujasis britų maitinimo ministris Maurice Webbsas. Rūmuose ir pranešė, kad sekantiam britų kortelių periodui numatoma duoti specialų priedą — po svara cukraus. D. Britanija yra vienintelis kraštas pasaulyje, kur dar veikia maisto racionavimo sistema.

Budelių fabrikas

ką po pilietinio karo tūkstančiai be globos vaikų klaidžiojo geležinkelų stotyse, miestų rinkose bei gatvių kryžkelėse. Jie gyveno retkarčiais gaudami iš gėsdarčių žmonių išmalda, o dažniausiai vokiškai ar net gausiomis užplūdinėdavo, plėšikaudavo. Sie beglobiai gyveno visur ir niekur. Miegodavo jie didelių namų neuždaruose prieančiuose, glausdavosi prie šiltų gatvių asfaltavimo krosnių, liūdavo į kanalizacijos vamzdžius ir net kapuose į rūsis. Sie beglobiai benamiai gyvenimo egzistencija rūpinosi patys. Jiems reikėjo maitinisi, rūkyti, girtauti, o visam tam trūko pinigų, todėl daugumoje jie veikė organizuoti. Ir šios beglobių gaujos mirtingai terorizavo visuomenę. Miestų rinkose viešai vaikščiodavo su plėšikų gaujos ir dienos metu apiplėšdavo krautuve, užplūdamo miestan atvažiavusių ūkininkų arba iš pardavėjos rėnkų pagrobėdavo pintinę su prekėmis.

Suprantama, kad ši padėtis negalėjo tęstis visą laiką ir valdžia buvo priversta imtis atitinkamų žygijų.

1929 m. šiauriniame Kaukaze GPU organai ėmė gaudyti šius beglobius benamius bezprizornikus viešosios tvarkos ardytojus, ir talpino į taip vadinamus izoliacinius lagerius. Vienas toks nepilnamečių konclageris, iš esmės kalėjimas, buvo įsteigtas už Baltosios upės.

Šioj vaikų kolonijoj, vadinamoj „Valių Darbo Komune“, beglobiai gyveno kalinių

teisėmis ir niekas pašalinis neturėjo teisės jų lankyti.

Sovietų spauda apie šią „auklėjimo įstaigą“ savo laikraščiuose išmągino gražiausiai atsilepimais, šūkiams bei pagyrimais, tačiau tikroji kolonijos padėtis niekam nebuvo žinoma. Bendrai, norintims susipažinti su kolonijos gyvenimu arba ją aplankyti nebuvo duodami leidimai.

Ko gi bijojo gėpeusnikai, jeigu ten niekam neleido kofos ikelti? Jų baimė visai aiški. Jie bijojo, kad niekas nesužinotų, jog ten vaikai auklėjami priešingoje dorovės dvasioje ir be žmogaus moralės. Juose skiepijo žveries neapykantą žmogui ir stengėsi padaryti juos žiauriais bejausmiaus visam, kas gyva.

Ten pastrinio ir užgrūdinu visus jų liūti tol atlikus veiksmus. Iš pirmo žvilgsnio tai atrodė neįtikėtina, daugiau panašu į apsurda, neišlaikantį logikos, bet taip tikrai buvo.

Sulaukę 16 metų jaunuoliai buvo siunčiami į specialias GPU mokyklas, kur iš jų buvo paruošiami specialistai papildyti laudies komisariate kadrams naujais inkvizitoriais ir teroristais.

Štai keletas pavyzdžių, vaizduojančių tuoliaiknį auklėjimo sistemą. 1934 m. pavasaris iš tos kolonijos pabėgo penki auklėtiniai 15-16 m., tačiau šios pabėgėlių grupės organizatorius buvo jau 17 m. Jis buvo bejausmis, žveries išvaizdos išsiformėlis, plačiais gortis žandikauliais, žema kakta, kresno ūgio tūlas

Georgejus Bakumovas, kuris, nežūrint jo amžiaus, nebuvo išsiustas į GPU mokyklą. Reikia manyti, kad prityrę čekistai Bakumovę matę ypatingu „gabumu“ ir todėl jį paliko atsikiems uždaviniam.

Pakeliui į mišką Bakumovo vadovaujama grupė sutiko ūkininką, grįžtantį iš miesto. Puolę surišo jį ir apiplėšė. Jo pintinėje radė butelį žibalo, jie apipykė vežimą, arklį ir patį ūkininką. Visa tai padegė ir pasislėpė.

Degdamas arklus bėgo viduriu kelio pirmyn, bet, laimė, sutiko daugiau žmonių, kurie gaisrą likvidavo ir ūkininką išgelbėjo su giliai išdegusiomis žaizdomis.

Savaite prieš Velykas į vaikų koloniją atvažavo „komsamolcai“ paruošti auklėtinius „šventėms“. Ko mokė „komsamolcai“ auklėtinius — nežinoma, bet po šių pamokų Velykų šeštadienio vakarą grupė auklėtinių, vadovaujama to paties Bakumovo, laisvai išėjęsi iš kolonijos ribų, vykdydama įsakymą ar savo iniciatyva, atėjo į vietos cerkvę, joje sunaikino visa, ką rado, nepalikto net ir altoriaus įrengimu. To viso jiems atrodė permaža. Prie altoriaus atvilkė šiaudų ir juos padegė. Laimė, cerkvės sargas laiką pastebėjo gaisrą, bet bijodamas prisartiinti prie „auklėtinų“, ėmė šaukti pagelbos. Tik su bėgę žmonės užgesino gaisrą ir tuo patim išgelbėjo vienintelę visoi apylinkėj likusią cerkvę. Gaisrą gesinant iš auklėtinų pusės sutiktas nemažas pasipriešinimas, dėl to juos

JAV:

Lietuvių rusinimas Amerikoje

Siais metais balandžio mėnesį Jungtinėse Amerikos Valstybėse buvo vykdomas, septynioliktas iš eilės, gyventojų surašinėjimas. Pažymėtina, jog JAV paskutinis gyventojų surašinėjimas buvo atliktas lygiai prieš dešimtį metų. Buvusis surašinėjimas parodė, jog prieš dešimtį metų JAV buvo 132 milijonai gyventojų. Apytikriais skaičiavimais šiuo metu JAV gyventojų gali būti apie 150 milijonų. Taip pat būdinga, ką rodo pirmieji šių metų surašinėjimo duomenys, jog pirmą kartą Amerikos istorijoje moterų skaičius bus apie 0,2 procento didesnis, negu vyrų.

Būdinga ir tai, kad kai kurie gyventojų surašinėtojai (iš viso ši surašinėjimą vykdė 145 tūkstančiai surašinėtojų) lietuvius atžymėdavo Rusijoje gimusiais. Tik kai surašomas pakartotinai išpildavo, tada Rusiją pakeisdavo Lietuva. Tuoj reikalavė ALT Vyk. Komitetas kreiptis į Amerikos gyventojų surašinėjimo vadovybę, kuri surašinėtojam padarė atitinkamus išpašėjimus. Neatsižvelgiant į tai, vis dėlto radosi surašinėtojų, kurie išspėdė dar bandė vietoje Lietuvos rašyti Rusiją. O ar bus įmanu atitaisyti tai, kas akščiau, prieš

minėtąjį išpašėjimą, padaryta? Reikia manyti, kad kai kurių surašinėtojų lietuvių Amerikoje „rusinimas“ gali turėti gilesnes šaknis, negu tai būtų galima aiškinti reikalo nesupratimu, ypač atsižvelgiant į tai, kada įskaitai pasakyta žodį Lietuva sugebama pakeisti Rusija. Galėjo surašinėtojų tarpai įsibrauti vienas kitas Maskvai ištikimasis arba bent būti Maskvai ištikimųjų nuteiktas lietuvių nenaudai. R. St.

Senieji ir naujieji

Ne apie Kalifornijos vasarą rašysiu, tik apie naujo Amerikon imigranto išpūdžius vadinamoje aukso šalyje. Manasis laikas gal būt tiek turės bendra su Kalifornijoje nesi- baigiančia vasara, kad aš jį čia pasiūsiu, gi kalbama bus kitomis temomis.

Pirmiausia nūrėčiau užsiminti apie Lietuvos Dainininkų Klubą balandžio 16 d. Los Angeles, North Star salėje, suruoštą koncertą. Prieš pusmetį čia iš tremties atvyko muzikas Kučūnas. Senujų ir naujųjų lietuvių pastangomis buvo suorganizuotas choras su literatū ir vaidybos sekcijomis. Tai buvo daroma su tikslu, reikalui esant, vietos lietuvių organizacijoms turint kokius parengimus, ateiti joms talkon kultūriniam bare. Vėliau muzikai Kučūnui išsikėlus Chicago, minimam chorui vadovauti ėmėsi Ažuolaitis. Choro pasirodymas, lygiai kaip ir vaidintojų sekcijos „krikščynos“ su pirmuoju vaidinimu, atsilankiusių buvo šiltai sutikta. Be to, Kalifornijos Lietuvių Dainininkų Klubu suruoštos koncerto programą pajavirino sol. Baltrušaitis.

Gražu ir, atrodo, viskas tvarkoje. Tačiau buvo ir tam tikrų vietinių pobūdžio lyg ir ne-

Pašventinta mirusiųjų lenta

Schw. Gmündas. VI. 30 d., dalyvaujant lietuvių stovyklos vadovybei, mokykloms ir gausiai susirinkusiai visuomenei, buvo iškilmingai pašventinta vietos vokiečių kapinių koplyčios išorinėje sienoje įmūryta lenta. Joje įrašytos tų mūsų tautiečių pavardės, kurie pailso tremtyje pakeliui į tėvynę ir atsigulė svetimoje švabų žemėje amžinam poilsiui. Kapinių administracija, kuri kaip žinome, greitai naikina kapus, pažadėjo saugoti bent šią lentą neribotą laiką. Lenta, nuskleidamas tautinę vėliavą, atidengė LTB apylinkės pirmininkas p. Alg. Kačanauskas, pasakydamas momentali pritaikyti kalbą. Speciales pamaldas atlaikė, lentą pašventino ir gražius pamokslus pasakė liet. katalikų ir evangelikų bažnyčių kapelionai Kun. Karalius ir Kun. A. Trakis. Šia proga susirinkusieji nuširdžiai prisiminė mirusius tautiečius ir už juos pasimeldė.

— Gegužės 7 d. čia buvo iškilmingai paminėta Motinos Diena. Iš ryto pamaldose organizuoti dalyvavo gimnazija ir pradžios mokykla, taip pat visa stovyklos visuomenė. Vakare buvo suruoštas minėjimas, kuriame turiningą paskaitą skaitė dr. Ivoškaitė-Trakienė. Kuklią, bet išpūdingą meninę programą atliko mūsų mokyklų mokiniai.

— Emigracijos banga čia nuolat retina lietuvių skaičių, kuris diena iš dienos mažėja. Plačiai kalbama apie stovyklos pertvarkymą, nors tuo tarpu konkrečiau dar niekas nedaroma. Vietos IRO subarea sutvirtinta naujais aukštais pareigūnais, kurių skaičius yra didelis.

kalny. Motina siuntė pranešti, kad ateitum jos palaidoti!

Kėdė sugirgždėjo po Marvos svoriu. dreba pirštai ieškojo ant kelių atramos.

„Tai ji mirusi? — klausė jis neramus.

„Mirusi. Bus jau ir mirusi! — lyg ką galvodama tarė Kanuskų senutė. „Nors sėdėjo ji dar visai žvali ant savo būdos slengsčio, giesmininku rankose ir žvelgė iškilmingai į dangų. Bet tuščioms kalboms jau nerodė noro. Sako, sūnus kad tuoj ateitų. Sako, eik, pakviesk jį Vėjakalnį, negaišk laiko, skubėk. Tai ir atsukubėjau, kad pėdos ėmė svilti.“

„Ar ji sirgo?“

„Ne, nesirgo, bėdos nebuvo nei mažausios. Tik balsas jau buvo toks isakantis ir nekantus. Jau buvo pasipuošusi mirčiai sutikti — apsiavus naujomis vyžomis, užsirišusi šilko skara, net nusipraususi: tik imk, dėk karstan ir vežk. Sakė, štai kaip esu pasiruošusi, Juozui nebėr kas veikti, te dedie karstan ir veža. Tokia ji buvo!“

„Net skausmu nesiskundė?“

„A nei truputį!“, patvirtino senutė. „Kaip sakiau — buvo žvali ir liko sėdinti ant slengsčio Vėjakalny. Kai jau lėkiau vieškeliu miesto link, dažnai pažvelgiau per petį-taip ji ten ir sėdėjo-šilko skara ant galvos ir giesmininkas rankose.“

„Tai gal nieko rimto?“

„Kaip tai! — stebėjosi Kanuskų senutė. „Jei žmogus pats sakosi, kad reikalas skubus ir pradeda mirti?“

Juozas Marva nusišypsojo-ak, ta narsi ir gyva mama, drąsiai besiveržianti gyveniman. Taip tai jau žmogus nebaigia gyventi! Nei skausmo, nei ligos, o galvoja, kad reikalas skubus! Turbūt, kad Vėjakalny jau pradeda

susipratimų. Vietos lietuvių parapijos „virsūnėms“ priklausą asmenys kaip tik koncerto dieną stengėsi lietuvius atkalbinėti eiti koncertan, o geriau apsilankyti parapijos ruošiamoje iškyloje, kuri kaip tyčia, buvo organizuojama Lietuvių Dainininkų Klubu pasirodymo dieną.

Tai matydamas, ypač naujasis Amerikon ateivis, noroms nenoroms prisimena „Vienybė“ ne taip senai spausdintus straipsnius, kuriuose naujai atvykusieji lietuviai buvo pamokomi amerikoniško elgesio abėcėlės. Panašiai pamokymų ir iš kitur naujai atvykusieji nuolat susilaukia. Pamokymas pamokyti. Geras pamokymas niekuomet ir niekam nėra per vėly ir visada gali būti naudingas, žinoma, tik tuo atveju, kai pats mokytojas mokytojiškai elgiasi. Naujakurys.

Lietuvių Verslininkų Diena Chicagoje

Gegužės 28 dieną Amerikos Lietuviai Prekybininkai ir Pramonininkai Chicagoje turi suvažiavimą. Šio suvažiavimo metu jie svarstys savo ekonominius reikalus. Be to, suvažiavimo diena norima paskelbti Amerikos Lietuvių Verslininkų Diena.

Siame lietuvių prekybininkų ir pramonininkų suvažiavime dalyvaus atstovai iš visų valstijų.

Ažuolas iš Lietuvos Amerikos žemėje

1936 metais gegužės 17 d. Marylande sostinėje Anapolyje (JAV) buvo pasodintas iš Lietuvos atvežtas jaunas ažuolas. Iš lietuviškos dirvos perkeltas ažuolas Amerikos žemėn prigijo ir gražiai auga. Marylande gyveną lietuvių kas metai ruošia tradicines Lietuvos ažuolo šventes. Šiais metais Lietuvos ažuolo tradicinė šventė Anapolyje įvyks gegužės 28 d. Į Lietuvos ažuolo lankymo iškilmes ruošiasi vykti eilė ekskursijų iš Baltimorės, Vašingtono ir kitų vietovių.

Kanada:

Lėtokas reorganizavimasis

Iki šiol Kanadoje gyveną lietuvių buvo susitelkę į dvi stambiausias grupes: tai Kanados Lietuvių Centro Taryba ir Lietuvių Sąjunga. Reikėtų dar paminėti trečią grupę, kiek daugiau turinčią pasekėjų Winnipege, tai raustelėtieji lietuvių, daugiausia vadinami Winnipego rusais. Pastaruoju metu viešumo išliko Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija. Ši pastaroji turi aiškų iđėjinį vardą, kai tuo tarpu tiek Kanados Lietuvių Centro Taryba, tiek K. Lietuvių Sąjunga, iš pirmo požiūrio, atrodo, turėtų būti nespalinės organizacijos. Tačiau, iš artėliau stebint vietos gyvenimą, aiškėja, kad po tokiomis neaktuais vardais, kaip Kanados Lietuvių Centro Taryba bei K. Lietuvių Sąjunga, yra besislapstą ideologinės grupės ir dažnai jos viena į kitą šnairomis pažiūri, kadangi kaimyniniame, po nieko nesakančiu vardu pasislėpusiame sambūryje išvelgia konkurenta, švelniai betarant.

Ta trintis bei vieny į kitus šnairavimas, tam tikromis progomis pasisvajant ir perdėtai sunkiais žodžiais, jau trunka, berods, antri metai. Per tą laiką vieni kitus saukė vieningo lietuviško darbo trukdytojais ir toliau ir vieni ir kiti ėjo savo keliu.

Kuriantis Pasaulio Lietuvių Bendruomenę, pagaliau ir Kanados lietuvių, sudarę Kanados Lietuvių Bendruomenės Laikinają Organizacinę Komitetą, nutarė jungtis visus lietuvių apimancion bendruomenėn. Tačiau ir šis

gausti rudo, gelsti miškai ir kristi lapai, jūra ir pasidarė rudeningai baugi ir audringa. Gi vargšė motina pradėjo jausti vienumą ir ilgesį sūnaus. Dabar, kai įtempto darbo baras pasibaigė, kai be rūpestio galėjo gyventi savo trobelėje, mintys slenkia mirties link. Kanuskų senutė jau ne pirmą kartą buvo atkulniavusi miestan, kai motinos ilgesys pasidarydavo nepakeliamas. Ir Juozas Marva nusiramino.

„Gera! — tarė. — „Pradėsim žygiuoti!“

„Siukiu? Ne. Kanuskų senutė gi turi skubėti, daug laiko jau ir taip nutekėję šonais, laukiant ir snūduriojant. Tik pagalvok, — Anu galėjo jau prieš laiką išleisti dūšią, o kiek tereikia, kol tokia naujiena pasiekia žmonių ausis? O tuomet, kulnims žibant, Vėjakalnį suskris kaip juodvarnių pulkas, kad tent kranksėti. Visad gi atsiranda tokių, kurie minta kitų žmonių nelaimę ir skausmu, viens užsigėdžia šio, kits to; kiek bereikia, kad išvazotų palikimo likučius. O gi Anu skrynios dugne buvo ir vilnos, ant pečiaus raudoni gijos kamuoliai, prie lango puikus ratelis, prie sienos sukabinta daugel sijonų, iš palovės šypsojosi kelios poros naujų batų. Kiek šiltų pirštinių išmegztum iš tų gijų; įkišti ten nykštį, tai pristeltai ir guli kaip Viešpats Pono užantų. Ir ėriukus siūlė Anu, tarė: — Imk ėriukus batus, vilną gijas, sijonus, megstukus, ratelį. Imk šį ir tą, aš jau nepajėsiu drausti! „Aišku, kad Juozas gi nedėvės motinos sijonų, nei verps gijas ant ratelio. Gal papiaus avį šermenims, palms keletą paklodžių ir antklodžių, gal ir keletą šilko skarų, bet likučiai gi lieka parapijonims išsidalinti.

(B. d.)

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

Apdovanoti rusai mokytojai.

Lietuvių kalba Vilniuje leidžiama maskviškė „Tiesa“ skelbia sąrašą ordenais apdovantų Lietuvos mokytojų. Apdovanojimų tarp daug rusų, ką pasako jų pavardės: Dolič Nadiežna, Kolokolceva Ana, Lukinas Vladimir, Cichockis Anton, Kuznecov Archipas, Malgina Ana, Mikulin Fainas, Parfonovič Ivan, Rubcova Marija, Agarkov Vasyliji, Barsukova Ana, Bezlepkina Marija, Suslikovskaja Stanislava, Dubatkina Gavril, Korotkova Eugenija ir pn. Pažymėtina, jog iš 13 apdovantų aukščiausiuoju Lenino ordenu 6 yra rusai, iš 27 apdovantų medaliu „Už pasižymėjimą darbe“ 8 yra rusai. Daugiausia apdovanojimų rusiškomis pavardėmis mokytojų Lietuvos rytuose ir vakaruose, būtent Viniaus, Švenčionių apylinkėse ir Klaipėdos krašte. Panevėžio, Tauragės ir Kauno apskrityse, atrodo, jų yra kiek mažesnis skaičius. Pirmoje vietoje, atrodo, rusinimo akcija pilnu tempu vykdoma Klaipėdos krašte ir Rytų Lietuvoje. Be to, ši žinutė taip pat pasako, kad tose srityse, kur yra didesnis skaičius rusų mokytojų, atrodo, jau bėra mažai bėpalikę lietuvių gyventojų; jie yra pakeisti iš Rusijos atkeltaisiais.

Lietuva baigiama sukolchozinti

Toliau ta pati vilniškė „Tiesa“ pateikia straipsnį, kuriame rašoma, jog jau 70 procentų Lietuvos žemės esą sukolchozinta. Daugiausia į kolchozus jungimosi srityje esanti atsilikusi Utenos apskritis. Kad darbas eitų sparčiau, toliau rašoma, numatoma Utenos apskritin pasiųsti daugiau agitatorių, nes kolchozinimo darbas turis eiti pagreittintai ir jį reikia atlikti ankščiau, negu kad plane numatyta.

Tuština pasienius

Prieš kurį laiką Lenkijos partizanai sugavo MVD kapitona Nosovą. Lenkų partizanų tardomas tasai kapitonas pareiškė, jog Sovietų Sąjungos pasieniuose deportacijos šiuo metu yra vykdomos pagal 1946 metais Maskvoje paruoštą planą. Šiuo planu numatoma visas pasienio sritis 50—60 kilometrų ruože be pasigailėjimo išvalyti nuo nepageidaujamo elemento. Valymo darbai turį būti baigti iki 1950 metų vasaros. Tų sričių gyventojai turį būti išgabenti į centrinę Aziją. Ištuštintose vietose pradedami vykdyti kariniai ėrengimai.

Kad kariniai sutvirtinimai yra ruošiami Lietuvos pajūryje, apie tai įvairiomis progomis jau ankščiau esame šioje vietoje pranešę.

Argentina:

20 metų skamba lietuviška daina

Prieš dvidešimt metų masiniai suplaukė lietuvių į Argentiną. Čia jie ieškojo geresnio gyvenimo, bet tuo metu rado išgalėjusį nedarbą. Visi blaškėsi ieškodami duonos kąsnio ir svajojo grįžti tėvynėn, bet nebuvo, kas apmoka kelionę. Visus slėgė liūdesys ir kiekvienas ieškojo būdų nors valandėlei nuo tų rūpesčių atsipalaiduoti susibūrimuose savųjų tarpe. Vienas iš naujų ateivių, V. Rymavičius, suprasdamas likimo brolių troškimus

ir pats būdamas didelis lietuviškos dainos ir muzikos mylėtojas, suorganizavo lietuvišką Sv. Cecilijos vardo chorą.

Šių metų balandžio 30 d. šis choras atžymėjo 20 metų savo veiklos sukaktį. Dvidešimt metų Argentinose skamba lietuviška daina tiek susirinkimuose, tiek įvairiuose koncertuose ir radio pusuvalandžiuose. Iki šiol šiam chorui vadovauja energingas jo steigėjas V. Rymavičius. Sukakties proga lietuvių parapijos salėje įvyko iškilmingas minėjimas. Minėjimo metu choras pasirodė su turinga programa. Choras ir jo steigėjas buvo nuširdžiai sveikinami lietuvių organizacijų ir provincijos lietuvių kolonijų atstovų.

Pažymėtina, kad visa eilė choro dainininkų šiame chore dainuoja nuo pat jo įsisteigimo. Sv. Cecilijos lietuvių choras Argentinose per dvidešimtį savo veiklos metų išvarė gilią vągą tiek lietuviškos dainos kultūros, tiek lietuvių palaikymo ir Lietuvos vardo propagavimo srityse.

Savitarpio pagalba

Argentinios lietuvių tarpe nuo pat pirmų į šį kraštą atvykimo dienų veikia tradicinė neorganizuota savitarpio pagalba, kurios nuopelnai taip pat atžymėtini. Išskyrus saujelę komunizmo garbintojų, Argentinios lietuvių yra vieningi ir, reikalui esant, vienas kitam ištiesia pagalbos ranką. Kiekviena proga, kai kuris pavienis lietuvis ar lietuviška šeima patenka nelaimėn, apylinkės lietuvių visada jie būva sušelpiami. Štai, pvz., paskutiniu metu viengungis lietuvis Bol. Sadauskas, ilgesnį laiką dirbęs audimo fabrike, fiziškai pavargto, mažakraujystę ir turėjo atsigtigulti ligoninėn. Pirmas jį parėmė J. Jenkentas 1.200 pesų auka; be to kitį bičiuliai jam gydytis suaukėjo 1.045,50 pesų.

Argentinios lietuvių savitarpio pagalbos pavzdys turėtų būti sekintas visame pasaulyje išsiblaškiusių lietuvių.

Leonas Kančauskas.

Pagaliau susipažįsta su DP

Anglijoje nemažai skaičius lietuvių tremtinių dirba įvairiausiose darbovietėse bei ūkiuose. Iš ankstesniųjų dirbančių atsiliepiu jų gavo išspūdis, jog anglai yra gana uždarai ir tik labai retais atvejais, kuriuos bene geriausiai būtų laikyti išimtimis, Anglijon nuvykusiems tremtiniams pavyko suartėti su viena bei kita anglų šeima bei su darbovietėjų atstovais. Pagaliau šiais metais, BRITANIJOS LIETUVIO pranešimu, Berks grafijos EVV komitetas suruošė toje apylinkėje dirbantiesiems tremtiniams vaishes, už kurias patys dypukai turėjo susimokėti. . . Tačiau vis dėlto buvo susipažinimas ir ypač plačiai toje apylinkėje išklaidytiems tremtiniams gera proga susitikti.

Lietuvių evangelikų kursai

Gegužės mėn. 13—17 d. d. Imbshausene Britų zonoje, Lietuvių evangelikų Liuteronių vyr. taryba ruošia, greičiausia jau paskutinius tremtyje, religinio pobūžis kursus, kuriuose drauge su lektoriais dalyvaus apie 100 žmonių. Kursams vadovauja kun. A. Trakis. Į juos suvažiuos nemažai lietuvių ir neturinčių DP teisių.

LIETUVIS išeina kartą į savaitę — penktadienis. Atskiro numerio kaina — 0,75 DM. mėnesinė prenumerata — 3 DM. Užsienio prenumeratorių, kurie negali apsimokėti Vokietijoje markėmis arba atsiųsti po 7 tarpt. pašto kuponus mėnesiui už 1 egz. prenumeratą, laikraštį užsisako per LIETUVIO atstovybes užsienioose:

D. BRITANIJOS: Mr. J. Palšis, 10. Warre's Terrace, BRAMLEY-LEEDS, England, Prenumeratos kaina 5 shil. mėnesiui.

JAV; Mr. Steponas Nasvytis, 4579 W 157 St., CLEVELAND, Ohio, USA, Prenumeratos kaina 0,50 dol. mėnesiui.

KANADOJE: Mr. K. Andriuskevičius, 5155 Bourbonniere str. Ap. 6, Montreal, Que., Canada. Prenumeratos kaina 0,50 dol. mėnesiui.

AUSTRALIJOSJE: Mr. Jurgis Glušauskas, 35 Cator str., West Hindmarsh, Adelaide, S. A., Australia. Prenumeratos kaina 5 shil. mėnesiui.

BELGIJOJE: Mr. Stp. Paulauskas, 81/186, Paire du Horloz, TILLIEUR - LIEGE, Belgie. Prenumeratos kaina 26 fr. mėnesiui.

Skautiškuoju keliu

Vokietijos rajono vadeivos pranešimas

Skautiškosios vadovybės patvarkymu, Vokietijos rajono vadeiva paskirtas vyr. sktn. Vs. Senbergas. Jo adresas: Darmstadt, Postfach 154. Visi skautiškieji vienietai ir labai nedideli, kurie dar veikia Vokietijoje, prašomi skubiai pranešti jam apie savo veiklą. Emigruodami skautų vadai painformuoja jį, kam perduoda savo pareigas.

Vienetų registracija

Kaip jau esame pereinę kartą trumpai pranešę, skelbiama išsamioji vienietų ir pavienių skautų bei vadovų registracija 1950 metų gegužės mėnesiui, pasinaudojant skilčių (būrelių) sistema, pagal atitinkamus blankus. Registruojama 2 egzemplioriuose, kurių vienas gražinamas LSB vadijai Bostono adresu (59 Gates str., So. Boston 27, USA), antrasis siunčiamas tiesiog v. s. Senbergui. Dar negavę šių blankų, jų skubiai paprašo iš v. s. Senbergo. Zinantieji „Lankų“ formas, prašomi patys jas pasigaminti. Ši registracija labai svarbi — įskaita Tarpautinaini Skautų Biuro ir jį turi būti sėkmingai ir organizuotai pravesta.

Akademikams skautams

„Vyti“ Korpl pirmininkas praneša, kad skautiškujų vienetų registracija liečia ir akademikų skautų skyrius. Šiuo reikalu skyriai turi vykdyti visus Vokietijos rajono vadeivos patvarkymus.

„Vyti“ Amerikoje

Akademinio Skautų Sąjūdžio laikraštis „Vyti“, kuris iki šiol buvo spausdinamas Vokietijoje, pradėdant 5-uoju š. m. numeriu leidžiamas Čikagoje. Visiems akademikams skautams jis bus ir toliau tvarkingai siunčiamas.

Motinos Diena

Gegužės 7-oji, Motinos Diena, daugelyje skautų vienetų buvo pagal išgales paminėta.

Genocido Tarptautinio Skautų Biuro

TSB Direktoriui Mr. Wilsonui Lietuvių Skautų vadovai įteikė specialiai dedikuotą 1 egz. Genocide, kad ši institucija turėtų progos susipažinti su lietuvių tautos kančiomis bei rūpestiais.

(Atkelta iš 3 psl.)

wo apleidę dirbtuve, mirgėjo tik jų įrankiai, kaip sūtlam suverti liktorial. Kambarys buvo pilnas švelnios mėnesienos, gi iš uosto pasigirdavo atvykstančių laivų švilpynės, keltu dejonės, automobilii signalai ir nuolatinis fabrikų dundėjimas. Po pienu baltais debesim šviesose mirgėjo miestas, neramus ir garbinas. Įėjęs kambarin, Marva norėjo eiti prie pianino, bet staiga krūptelėjęs sustojo-kambario kampe, tarp gaidų ir popierių kaž kas pradėjo judėti, kiuistis, stotis. Prasikosejo ir nusičiaudė. Marva užžiebė šviesą-prieš jį stovėjo Kanuskų senutė.

„Tu, Viešpaties galybė, turbūt buvai užsnūdius. — tarė ji krūptelėjusi. Ji pasipurtė, pasikratė, sauja suglaudė plaukus ir rišosi tvarkingiau skarele ant galvos. Išmetė kojas į šonus ir buvo pasirėngusi, lyg kareivis, pradėti veikti.

„Kaip čia patekai?“ — klausia Marva nus-tebės.

„Atsiradau, ir tiek, tiesiai iš Vėjakalnio atsiradau“, atsakė Kanuskų senutė, dar mieguistai. „Atriedėjau, kaip ratas miestan. Ten, apačioje, tie batsiuviai mane įleido, sakė, kad čia laukčiau, jei yra kas svarbus. Tad ir laukiau, beveik skausmai pradėjo diegti. Laukiau, kol užsnūdau, kad kur raganius mane už marčią paimtų! Štai va, seno žmogaus būseną — tik tūptelk, akys ir merkiiasi!“

„Ar Vėjakalny kas atsitiko?“ — klausia Marva.

„Atsitiko,“ — kartoja, lyg mirmėdama Kanuskų senutė. — „Aišku, kad atsitiko, ar gi velniui mane taip išsvėdė. Lėkiau, kaip kamuolys, dulkės ir mėšlas iš paskos. Skubėjau, net žado netekdama. Didelė bėda Vėja-

Nelogiškas DP perkeldinėjimas

Jau senai kiekvienas DP, gyvenęs vakaru Vokietijoje, gavo įsitikinti, kad su juo elgiamasi kaip su niekam nereikalingu daiktu. Į tremtinį, kaip į žmogų, pažiūri tik vienas kitas DP stovykloms vadovaujantis. Šioje vietoje norisi paliesti stovyklų perkeldinėjimo klausimą. Yra aišku, jog dėl emigracijos mažėjant tremtinių skaičiui stovyklose, eilės stovyklų panaikinimas negalėjo būti išvengiamas. Negi dėl nedidelio pasilikusių skaičiaus ji turėtų būti paliekama. Bet atkreiptinas dėmesys į nelogišką stovyklų arba jų dalies perkeldinėjimą. O tokių nelogiškų perkeldinėjimų buvo visa eilė. Ir svarbiausia, kad anksčiau tremtinius perkeldinėjant padarytos klaidos, pasirodė, šiai akcijai vadovaujančiųjų iki šiol nepamokė ir jie ir toliau užsiima aiškios prasmės bei tikslo neturinčiu perkeldinėjimo „sportu“.

Vaidumo dėliai pateiksiu konkretų pavyzdį. Tegu jis kalba apie minimus nelogiškumus. Prieš keletą mėnesių iš Dillingeno stovyklos dalis tremtinių buvo atkeldinti į Memmingeno stovyklą. Praėjusį rudenį iš Kasselio stovyklos, pastarąją likviduojant, taip pat dalis pateko Memmingeno stovyklon. Iš šių atkeltųjų kai kurie po poros dienų turėjo vykti emigracinėn stovyklon, net nesiję naujoje stovykloje padų kaip reikiant sušilti.

Dabar kažkam mušė į galvą nauja perkeldinėjimo karštygė. Šiuo atveju iš Memmingeno stovyklos pasiryžta iki 15 gegužės iškeldinti visus tuos, kurie dokumentavęsi emigracijai. Memmingeno stovykloje tebūna paliekami tik dėl ligos, senatvės ar dėl kurių kitų priežasčių negali išemigruoti. Jie būsią aprūpinami, kaip ir visi kiti DP, tik, pasibaigus IRO globali, t. y. nuo š. m. liepos 1 d., būsią perduoti vokiečių ūkin.

Pažymėtina, jog dalis iš Memmingeno stovyklos šiuo metu numatytiųjų iškeldinti yra siunčiami į Dillingeno stovyklą. Dillingeno stovyklą, kaip emigracinę, būk tai išsilaukys iki V-sios eirijos (Augsburgo) likvidacijos, gi ši eirija, esą, taip pat netrukus numatoma suliedinti su Müncheno eirija. Susidarytų kai kuriems DP savotiška kelionė per stovyklas. Vienus jų prieš kelis mėnesius iš Dillingeno

atkeldino Memmingeno stovyklon, dabar jie numatomi perkeldinti (tiksliau: gražinti) Dillingeno stovyklon. Kuriam tikslui tarp dviejų stovyklų turėtų progos pavažiuoti iki Müncheno, o vėliau, gal būt, dar jie perkeltūs per keletą stovyklų, nes gi DP gyvenime nieko nėra tikra ir pastovaus, išskyrus išakymus iš viršaus. Kai ateina aplinkraštis, nežūrint jo netikslingumo ar nelogiškumo, tuojau su didžiausiu atsėdėjimu vykdoma. Tačiau pasitaiko, kad, prieš realizuojant kokį nors planą, patys jo autoriai pastebi savo klaidą ir — kas šiuo atveju yra svarbiausia — turi drąsos savo nelogišką aplinkraštį atšaukti. Tas, žinoma, kaip ligišolinė praktika parodė, labai retai pasitaiko, bet vis dėlto kartais pasitaiko. Optimistai gali ir dabar tikėti, kad gal būt, dėl dalies memmingeniškių išskratymo aplinkraštis gal bus pakeistas kokiu nors kitu.

Iškėlimo ir atkėlimo datos
Iš Memmingeno stovyklos į Dillingeną išvyks 350 žmonių. Transportas bus gegužės 16 diena.

Į Leipheimą išvykstama gegužės 23 diena. Į šią stovyklą keliamą 450 žmonių.

Į Memmingeną iš Dillingeno atvyksta 90 žmonių gegužės 19 diena. Iš Kemptono 300 žmonių atvyksta gegužės 24 d. Iš Hochfeldo 312 atvyksta gegužės 25 diena. Iš Gablingeno 240 lenkų atvyksta gegužės 26 diena.

Kaip atrodė numatytosios transportų datos pasilik.

Prof. Gaigalaicio atsiminimai

Prieš trejetą metų tremtyje miręs žinomas Mažosios Lietuvos darbuotojas, Vokietijos Reichstago narys, Vytauto Didžiojo universiteto profesorius, dr. V. Gaigalaicius paliko savo ranka rašytus atsiminimus, liečiančius lietuvių veiklą Prūsų Lietuvoje, jo ir kitų lietuvių žygius Prūsijos Reichstage, lietuvių kovas už tautinę kultūrą, mokyklą, spaudą ir pan. Rankraštis randasi velionies našlės globoje. Šiuo metu jis perduotas kai kuriems M. Lietuvos veikėjams, kurie daro žygius jį apolografuoti.

ANTIKOMUNISTINĖS INFORMACIJOS ŽENKLELIS

Lietuvių Tremtinių Draugija Waterbury, Conn., išleido žymaus lietuvių dailininko nupieštą antikomunistinės informacijos ženklelį. Ženklelis yra spalvotas, maždaug normalaus pašto ženklų didumo.

Antikomunistinės informacijos ženklelis turi tikslą per visą pasaulį skleisti informaciją, kad komunizmas išnaikina tautas ir kad Lietuva yra komunizmo vergijoje.

Antikomunistinės informacijos ženklelis lipintinas įvairios korespondencijos vokuose, ant siuntinių, atvirukų, laiškų, raštų ir t. t. Jis su siunčiamas ir gaunama korespondencija turi eiti per rankų rankas ir visų dėmesį atkreipti, kas yra komunizmas.

Antikomunistinės informacijos ženklelio nereikia lipinti voko vietoje, kurioje turi būti lipinamas tikrasis pašto ženklas.

Ženklelis tuo tarpu gaunamas Waterburio Lietuvių Tremtinių Draugijoje:

Lithuanian Society of Former DPs.
P. O. Box 64,
Waterbury, Conn.

Ženklelį įsigyti kviečiami visi tremtiniai ir visi kiti patriotai lietuviai ir jų organizacijos.

Antikomunistinės informacijos ženklelį įsigiję, turėtų jo ko didžiausią skaičių siųsti savo pažįstamiems visuose pasaulio kraštuose, kad ir jie galėtų tą ženklelį įsigiję, turėtų jo ko didžiausią skaičių siųsti savo pažįstamiems visuose pasaulio kraštuose, kad ir jie galėtų tą ženklelį lipinti ir skleisti antikomunistinę informaciją.

Tremtinių Dr-ja antikomunistinės informacijos ženklelį taip platina: už 1 dolerį siunčia 3 lapus (po 54 ženklelius kiekviename lape), iš viso 162 ženkl.

Antikomunistinės informacijos ženklelio išleidimo išlaidas padengs, visas pelnas, jei jo bus gauta, Draugijos bus padalintas Lietuvos laisvinimo (Tutos Fondui) ir lietuvių kultūriniais reikalams. Tremtinių Draugija šia visa akcija pati sau nesiekia jokios medžiaginės naudos.

Lietuva lojalumo šventėje

Chicago (L). Seštadienį balandžio 29 d. 13 val. Chicagoje buvo suruošta vadinama „Lojalumo pareiškimo demonstracija“. Demonstravo įvairių tautų ateiviai, jų tarpe ir lietuviai, buvę DP. Eisenoje lietuvių buvo dvi grupės: viena nešė vėliavas ir priešbolshevikinius plakatus. Kitos grupės — duryje ėjo tautiniais rūbais pasipuošusi moteris, o greta jos vyras nešė juodu šydu perrištą mūsų trispalvę, aplink juos vyras nešė raudonos spalvos retėžius, atseit, Lietuva raudonoje nelaisvėje. Ši grupė susilaukė didelio žiūrovų dėmesio. Visi klausinėjo, ką tai reiškia. Sekančią dieną amerikiniai laikraščiai įdėjo tos grupės dideles nuotraukas.

Lietuvių pasirodymą šioje demonstracijoje — Eisenoje organizavo veikėjai Ollis ir Budginas, o plakatus piešė dailininkas Vijeikis.

Užkliuvusias bylas spręs Münchene?

Gautomis žiniomis, kurių redakcija neturėjo galimybės patikrinti, esą yra numatoma užkliuvusių emigracinių bylų svarstymą perkelti į Müncheną. Iki šiol tokios bylos tebuvo sprendžiamos Zenevoje ir visada jų išaiškinimas pareikalavo ilgesnio laiko.

Dėl to, norint pagreitinti užkliuvusių bylų aiškinimo reikalą, esą numatyta Münchene įkurdinti atitinkamą komisiją, kuri čia tas bylas spręstų, ir, reikalingi esant, galėtų pakartotinai apklausti tuos asmenis, kurių emigracinės bylos dėl vieno ar dėl kurių kitų priežasčių užkliuvo. Tokiu būdu tikimasi pagreitinti jų išsprendimą.

Naujas BALFo vėjus

Šimet sueina jau šešeri metai nuo BALFo veikimo pradžios. Netrukus bus jau dveji metai, kaip prasidėjo plataus masto lietuvių tremtinių imigracija į Ameriką. Per tą laiką Amerikiečių lietuvių skaičius padidėjo daugiau kaip 18.000.

Nereikia nė įrodinėti, kiek daug atliko BALFas per tuos šešerius metus. Bet dar daug ir lieka padaryti. Reikia padėti atvykti dar bent aštuoniems tūkstančiams ar daugiau lietuvių, kurie dėl įvairių priežasčių negalės iš Vokietijos ar kitų Europos vietų emigruoti. Taigi BALFo darbas dar nesibaigia.

Todėl BALFo vadovybė dar kartą kreipiasi į visuomenę ir nuo gegužės 1 dienos skelbia naują aukų rinkimo ir organizacijos stiprinimo vėjų. Ragina rengti viešas ir neviešas rinkliavas, pramogos BALFo naudai ir kitais būdais parūpinti daugiau lėšų būtiniams visų lietuvių uždaviniams atlikti.

Ta proga BALFo vadovybė praneša spaudai ir pirmojo šių metų ketvirčio finansinę apy skaitą. Iš jos matome, kad šiuos metus BALFas pradėjo, turėdamas išde dol. 6.651.19 ir sandėlyje dol. 20.200.— vertės įvairių gėrybių. Per pirmąjį metų ketvirtį gauta gėrybių už dol. 207.267.98 ir pinigais — dol. 16.951.48.

Antrąjį metų ketvirtį BALF pradėjo su dol. 7.642.38 išde ir su apie dol. 13.000.— vertės gėrybių sandėlyje.

Uždare bažnyčia

Perimant vokiečiams Spakenbergo lietuvių stovyklą, britai, be kita ko, uždare ir lietuvių liuterionių bažnyčią, kuri iki šiol aptarnaudavo keletą šimtų mūsų tautiečių.

Tremia į rusų zoną

Hesseno krašto pereinamosios stovyklos vadovybė Bensheime įsakė gražinti į rusų zoną dvi lietuvių šeimas, kurioms su dideliu vargu pavyko iš rusų zonos perbėgti į Vakarines zonas. Rusų zonoje jiems grėse suėmimas ir išvežimas. Vokiečių įstaigoms pabėgėliai pasisakė esą lietuviai ir paprasė prieglaudą. Deja, jų prašymas nebuvo išklausytas ir jie nebuvo pripažinti politiniais pabėgėliais.

PASIRODYS KELEIVIS

Gegužės mėn. antrąjį pusėje britų zonoje žada pasirodyti pirmasis KELEIVIO numeris, kurį leidžia Mažosios Lietuvos Taryba. Laikraštis dėl lėšų stokos žada būti nedidelis ir tuo tarpu rodysis retokai. Jame bendradarbiausiu visa eilė M. Lietuvos veikėjų. Pagrindinė mintis — žadinti tautinį susipratimą M. Lietuvos tremtinių tarpe. Iš dalies laikraštis būsiąs ir religinio pobūdžio. Redaguos žurnalistas Ansas Lymanas.

Knyga apie M. Lietuvos veikėjus

Zinomas M. Lietuvos veikėjas Dr. Anysas paruošė knygą apie Mažosios Lietuvos veikėjus: Prof. Gaigalaicių, Stiklorių, Martyną Jankų, Streki ir kt. Netrukus ji busiant multiplikuota apolografu.

Išsiunčiama Lietuvos Istorija

LIETUVIO 18 numeryje buvo pranešta, kad PATRIOS leidyklos leidžiamoji Lietuvos Istorija jau baigta atspausdinti ir netrukus busiant pradėta prenumeratoriams išsiuntinėti. Leidėjo pranešimu, jau 12 d. gegužės dalis Lietuvos Istorijos patiems pirmiesiems prenumeratoriams busiant išsiųsta.

SKELBIMAS

Visi Württemberge privačiai gyvenę lietuviai iki š. m. gegužės mėn. 15 d. registruojasi PLB Schwäb. Gmund Apylinkės Valdyboje, (14a) Schwäb. Gmund, Bismarckstr. 1. Registruojantis nurodyti pavardę, vardą, turimą profesiją ar amatą, gimimo datą ir dabartinį adresą.

PLB Schwäbisch Gmünd
Apylinkės Valdyba

Lietuvis

Nr. 19 (64)

1950. V. 12.

Šalpos reikalai

Siame LIETUVIO numeryje spausdinama informacija apie BALFo skelbiamą naują vėjų. Naujojo vėjus akcija prasidėjo gegužės 1 d. Tikėkime, jog pastarasis vėjus, kokio pasisekimo jis bebūtų, vis dėlto turėtų Europoje pasiliekantiems tremtiniams tapti konkrečia parama.

Pora žodžių dėl vėjus pasisekimo. Jis, bent mums, žiūrintiems iš Europos, turėtų būti sėkmingesnis už iki šiol vykdytus vėjus. Ir štai dėl ko. Toje pačioje žinutėje, kurioje kalbama apie naująjį vėjų, nurodoma, jog iki šiol JAV žemyną pasiekė apie 18.000 lietuvių. Šiaip ar taip, bet naujai nuvykusieji ypač turėtų prisidėti prie akcijos paskelbtojo vėjus. BALFo akcija šiuo metu turėtų didėti, o ne mažėti.

Nors lietuvių tremtinių skaičius Vokietijoje žymiai sumažėjo ir dar artimiausiu metu sumažės, vis dėlto nemaža paliks, kurie negalės išemigruoti. Vien dėl stokos sveikatos, kitą dėl senatvės. IRO veikla čia prie galo. Negalintis išemigruoti nuo liepos 1 d. numatoma įjungti į vokiečių ūkį. Tik pasirušusieji išemigruoti, kurių emigracinės bylos užvestos, dar gaus globą ir po liepos 1 d. Tokios tvarkos numatoma laikyti amerikiečių zonoje. Britų zonoje, kaip jau esame pranešę LIETUVIO 17 Nr., dvi stovyklos vokiečių ūkin jau buvo įjungtos balandžio mėnesį. Gi gegužės mėnesį britų zonoje tremtinių jungimas vokiečių ūkin numatomas paspartinti. Prancūzų zonoje jau anksčiau eilė tremtinių, kurie dėl kurių nors priežasčių nebuvo užvedę emigracinių bylų, buvo įjungti vokiečių ūkin.

Britų zonoje, bent tuo tarpu, atrodo, įjungtieji vokiečių ūkin gauna tą pačią gana kuklią paramą, kokią gauna ir visi vokiečių pabėgėliai iš rytų Vokietijos.

Įjungtųjų vokiečių ūkin padėtis kaskart sunkės, dėlto BALFas, talkinamas senųjų ir naujųjų lietuvių ateivių, turėtų savo veiklos vadžias ne atleisti, bet dar daugiau itempti. Susirūpinti reikia kaip tik iš anksto.

Apie Europoje pasiliekančių šalpos būdus ir kuo geriau šelpitini paramos reikalingieji BALFas turėtų jau dabar turėti reikiamas informacijas. O jei jis nieko neturi, negalima nieką kita pakaltinti, kaip tik tuos, kurie tebesėdi tremtiniams vadovaujančių kėdėse. Pas mus visą laiką buvo per daug iniciatyvos patekti vadovaujančio postovinė ir visada buvo per maža pastangų praktiniame darbe. Buvo išimčių, tačiau jos negausios. Tremtyje stoka iniciatyvos taip pat buvo dažniausiai atvejais visu atstrumu pajuntama. Tačiau sakoma, jog iš klaidų mokomasi. Atsižvelgdami į iki šiol padarytų klaidų sumą mes drįstam tikėti, jog ateityje, bent šalpos darbe, jos nebesikartos.

Min. St. Lozoraičio sveikinimas min. J. Savickiui

Lietuvos Diplomacijos Užsieny Sefas

Roma, 1950. IV. 29.

Aukštai Gerbiamas ir Miclas Ponas Ministeri.

Tamstos 60 metų amžiaus sukakties proga prašau priimti širdingus sveikinimus, kuriuos siunčiu Tamstos kelogų Įgaliotųjų Ministerių, visos užsienio tarnybos ir savo vardu.

Tamstos sukaktuvės yra kartu ir Lietuvos kultūros šventė. Garbingai gindamas mūsų valstybės interesus užsieny kaip vyriausias tarnyboje diplomatinis atstovas, Tamsta lygiagrečiai vykdei kitą kilnią misiją — atstovavai Lietuvą dvasios srity, savo dideliu ra-

šytojo talentu reiškė nepriklausomą lietuvių mintį ir jos grožį.

Aš iš visos širdies linkiu Tamstai sulaukti Lietuvos laisvės atstatymo ir daug dešimtų metų dirbti tos laisvės ore, vieninteliame ore, kuriame gali pilnai plakti Tamstos — politiko, kūrėjo, patrioto karšta širdis.

Visados maloniai atsimindamas tuos laimingus metus, kuriais aš turėjau pirmenybę artimai su Tamsta bendradarbiauti, spaudžiu ranką ir lieku

Tamstos Lozoraitis.

Tokio turinio telegramą Liet. Dipl. Užs. Sefas nusuntė ministeriui J. Savickiui jo 60 metų sukakties proga.

C/Kartotekos skelbimas Nr. 19

Iš JAV ir kitur ieškomi šiame skelbime išvardinti asmenys. Ieškomeji ar apie juos žinantieji, malonėkite atsiliepti. C. Kartotekai, kartu nurodant eilės Nr. ir įdedant reikiamą kiekį pašto ženklų atsakymui apmokėti.

Siųsti šiuo adresu: München 27, Rauchstr. 20. C. Kartotekai.

173. Mrs. Anna Orgent — USA ieško savo dėdės Jurgio Mejerio. Taipgi prašo atsiliepti gimines, kad ir tolimus — nori mielai padėti.

174. Mrs. Veronika Rugienus — ieško bronininkų vl. Guodžių km. ir sesers Skalūlio Juozo Gailiūno iš Biržų ap. Vabalnos(?) Vaitiekūniėnės iš Barzų ap. Vabalninkų vl. Strazdų km. ir kitų giminių.

175. Liucija Dusevičienė — kilusi iš Purplų kaim. nuo Merkinės, Alytaus ap., ieško brolio Tamošiaus Valangevičiaus, gyvenusio netoli Merkinės.

176. Dėl Kazio Griciaus palik. bylų ieškomi šie asmenys: — Barbora Janauskienė, — iš Salantų, Kretingos ap., Pranas Janauskas, Barbora Zeimienė, — iš Barzdžių, Salantų vl. Kretingos ap., Monika Rapalienė, — iš Klaipėdos.

177. J. Krušinskas ieško giminaitės, — Teresės Birštonienės.

178. J. Gudas ieško Tomo Rutkausko ir buvusios savo žmonos — Gretos Gudas.

179. Ona Zamoiskis ieško sesers Baubonytės

Marijos, gim. 1923 birž. 12—13d. Alytaus apskr. Vankiškių km., gail. sesuo-akušerė.

180. Elena Jurkevich — ieško Alposa Kundasių, gim. 1923 m. Buvo išvykęs į Belgiją, iš kur grįžo 1948 metais.

181. Mr. George Januška ieško Petro ir Petrusės-Klenciskytės-Jesolionių arba bent jųjų sūnaus Jesolionio apie 18metų amž.

182. Z. Zaliauskas ieško Alberto Alytos, savo laiku tarnavusio Sargyby-Darbo daliniuose.

183. Gauti adresai: Rožei Butkienė Konstancijai — Marijai Hoseit.

LTB C/Kartotekos Vedėjas

Paieškosimas.

Bajoras Bajoraitis Pijus, kilęs iš Virbalio, ieško savo tėvų, brolių ir sesers Dievokaitienės gimininių ir pažįstamų. Laiškus siųsti: Pijus Bajoraitis, DP Camp Hagenbeck, Sagera, Hamburg.

INTELEGENTE MOTERIE,

kuriam laikas lemė vienai ar su vaikučiais vargelį vargti, atsiliepti vienšiam, pagyvenusiems inteligentini vyriškiui, kuris trokšta turėti šeimą. Jis savo meile ir globa tikrai Tavęs neapvils.

Laišką tuojau siųsk šio laikraščio redakcijai, persiuntimui L. M. K. J.

DĖMESIO LIETUVOS ISTORIJOS PRENUMERATORIAMS IR SUINTERESUOTIEMS!

Pranešama gerb. prenumeratorių žiniai, kad veikalas galutinai užbaigtas spausdinti ir šiuo metu rišamas. Prenumeratoriams skirtieji (numeruoti) egzemplioriai bus pradėti siuntinėti gegužės 10—14 dienomis. Siuntinėjama bus pinigų gavimo tvarka. Asmenys, kurie pakeitė savo adresus ir apie tai leidyklos nepainformavo, prašomi skubusiai tai atlikti, kad galima būtų išvengti bereikalingo siuntinėjimo.

Laisvam pardavimui liko tik keli šimtai egzempliorių. Šiuo veikalui suinteresuoti gali jį dar užsisakyti ligi gegužės 31 d. prisuntę leidyklai 25.- DM. Išperkamuju mokesčiu veikalas bus siunčiamas tik gavus 10 DM avansą. Po minėtos datos likusieji egzemplioriai bus paskirstyti kituose kontinentuose gyvenantiems tautiečiams, kurie dėl įvairių priežasčių veikalo negalėjo užsiprenumeruoti, o leidykla galutinai likviduos.

Leidykla PATRIA
Fellbach bei Stuttgart
Beethovenstr. 5.
Tel. 50726 ir 50509.

Gerbiamuosius platintojus ir skaitytojus prašome tuojau prisiųsti prenumeratą, nes skolon ateity laikraščio nesiūsime. Administracija.